

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Livshistorier fra usynlige unge:

*Et studie af den narrative identitet hos unge voksne fra
misbrugsfamilier*

Fortrolig opgave

Rapportens samlede antal tegn: 166.670

Svarende til antal normalsider á 2400 tegn: 69,4

Anna Birk Nielsen

Studienummer: 20192949

Telefonnummer: 24461202

Kandidatspeciale

10. Semester, Psykologi

Vejleder: Majse Lind

Aalborg Universitet

31. maj 2024

Abstract

Objective: Narrative identity is the dynamic story that people construct to make sense of their experiences. The narrative identity integrates people storied past, their present as well as their expected future to bring meaning and purpose to their existence. The narrative identity has been proven to correlate with measures of mental health issues and research on this area has been proven to bring insight into the psychological mechanisms related to well-being. This study sought to examine the narrative identity of two young adults from families where one or more of the primary caregivers has struggled with alcohol or substance abuse issues. The purpose of this study is to understand the way in which an upbringing in such a household influences the way young people construct their self-understanding through their narrative identity. **Method:** To examine the research question, a mixed method approach was used through the quantitative coding and qualitative analysis of two semi-structured interviews with the informants based on The Life Story Interview produced by Dan McAdams. The informants consisted of two young adults from a local Danish gymnasium with fathers struggling with alcohol abuse issues who were asked to narrate their life story through chapters and important life scenes. The narrative coding was based on three domains of the narrative identity: structural elements, autobiographical reasoning and affective and motivational themes including agency-, communion- and redemption themes. **Findings:** The analysis revealed inconsistent findings regarding the structural elements when coding for context but found a general lower score for autobiographical reasoning through the measure of exploratory processing in the chapters and scenes describing the informants' earlier childhood years. A lower score for agency and communion themes were also found in the earlier parts of the informants' life stories, whereas the chapters and scenes describing their adolescent

years had higher scores, especially those regarding their peers and personal evolution. The informants described their life scenes with a strong sense of redemption, and generally viewed their life stories as evolving positively. **Implications:** The analysis is based on case studies with diverse respondent characteristics, which may have implications for both the reliability and generalizability of the results. Overall, by shedding light on the lived experiences of young adults from families struggling with substance abuse, the research has the potential to inform interventions, challenge societal attitudes, and contribute to our broader understanding of identity formation and resilience in the face of adversity.

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING.....	1
1.2. AFGRÆNSNING.....	2
2. LITTERATURREVIEW	3
2.1. LITTERATURSØGNING	3
2.2. DET NARRATIVE PERSPEKTIV	4
2.2.1. Den narrative identitet.....	4
2.2.2. Udviklingen af den narrative identitet	5
2.2.2.1. Selvet og udviklingen af identitet.....	6
2.2.2.2. Indflydelsen af tilknytningsrelationer.....	7
2.2.2.3. Autobiografisk hukommelse	8
2.2.2.4. Ungdomsårenes betydning	9
2.2.3. Den narrative identitets økologi	10
2.2.3.1. Bronfenbrenners økosystem	10
2.2.3.2. Vikarierende og intergenerationelle narrativer.....	11
2.2.3.3. Master narratives	12
2.2.4. Adaptive narrativer.....	13
2.2.4.1. Strukturelle aspekter.....	14
2.2.4.2. Autobiografisk ræsonnering	14
2.2.4.3. Motivationelle og affektive temaer.....	15
2.3. UNGE VOKSNE MED MISBRUGENDE FORÆLDRE	16
2.3.1. Misbrugsfamilier.....	16
2.3.2. Risikogruppe	17
2.4. NARRATIVER FRA MISBRUGSFAMILIER	18
2.4.1. Ofre for stigmatisering og omsorgssvigt.....	18
2.4.2. Tosidede fortællinger	19
2.4.3. Agens gennem strategier.....	20
2.4.4. Synlighed og hjælp.....	21
2.4.5. Redemption, contamination og agens	22
2.5. ARGUMENTATION FOR STUDIETS RELEVANS	23
3. METODOLOGI OG ETIK.....	24
3.1. HERMENEUTIK	24
3.2. FÆNOMENOLOGI.....	25
3.3. ETISKE OVERVEJELSER	26
3.3.1. Samtykke og fortrolighed	26
3.3.2. Forskerens rolle og baggrund	27
3.3.3. Konsekvenser for informanter.....	28

4. METODE OG BEHANDLING AF EMPIRI	29
4.1. MIXED-METHODS.....	29
4.1.1. <i>Det semistrukturerede interview</i>	30
4.1.2. <i>Life story interview</i>	31
4.1.3. <i>Interviewguide</i>	32
4.2. INDSAMLING AF EMPIRI.....	33
4.3. BEHANDLING AF EMPIRI.....	34
4.3.1. <i>Kodning af strukturelle aspekter</i>	35
4.3.2. <i>Kodning af autobiografisk ræsonnering</i>	36
4.2.3. <i>Kodning af Agens</i>	37
4.2.4. <i>Kodning af communion</i>	38
4.2.5. <i>Kodning af redemption</i>	39
5. ANALYSE AF EMPIRI	40
5.1. PRÆSENTATION AF INFORMANTER.....	40
5.2. ANALYSE AF STRUKTURELLE ASPEKTER.....	41
5.3. ANALYSE AF AUTOBIOGRAFISK RÆSONNERING	47
5.4. ANALYSE AF AFFEKTIVE OG MOTIVATIONELLE TEMAER.....	54
5.4.1. <i>Analyse for agens</i>	54
5.4.2. <i>Analyse for communion</i>	59
5.4.3. <i>Analyse for redemption</i>	65
6. DISKUSSION.....	69
6.1. DISKUSSION AF ANALYSEFUND.....	69
6.1.1. <i>Diskussion af strukturelle aspekter</i>	70
6.1.2. <i>Diskussion af autobiografisk ræsonnering</i>	71
6.1.3. <i>Diskussion af informanternes agens</i>	73
6.1.4. <i>Diskussion af informanternes communion</i>	74
6.1.5. <i>Diskussion af informanternes redemption</i>	76
6.2. STUDIETS METODISKE ANVENDELIGHED	77
6.2.1. <i>Udvælgelse af informanter</i>	77
6.2.1.1. <i>Kønsforskelle</i>	78
6.2.2. <i>Validitet og reliabilitet i studiet</i>	79
6.2.2.1. <i>Kodningsprocessen</i>	79
6.2.2.2. <i>Kodningsmanualer og selvrapportering</i>	80
6.2.2.3. <i>Indflydelsen af den narrative økologi</i>	82
6.2.3. <i>Styrker og svagheder ved kodemanualerne</i>	83
6.2.3.1. <i>Operationalisering af strukturelle aspekter</i>	84
6.2.3.2. <i>Kodningen af agens og redemption</i>	85
6.2.4. <i>Studiets generaliserbarhed</i>	86
6.3. IMPLIKATIONER FOR KLINISK PRAKSIS	87

6.3.1. Livshistorier som forskningsværktøj	87
6.3.2. Livshistorier som tidlig intervention	89
7. KONKLUSION	90
8. LITTERATURLISTE	92
 BILAG 1 – INTERVIEWGUIDE.....	1
BILAG 2 – INFORMANTOPLSAG.....	15
BILAG 3 – SAMTYKKEERKLÆRING.....	16
BILAG 4 – EKSEMPLIFICERINGER AF KODNINGER.....	17

1. Indledning

Den potentielle negative indvirkning af misbrugsproblematikker i børnefamilier er blevet en fremtrædende bekymring for den psykologiske praksis (Barnard & McKeganey, 2024). Eksisterende forskning understreger vanskeligheden ved at identificere de børn, der vokser op i familier med misbrug, hvor én eller begge forældre er afhængige af stoffer eller har alvorlige problemer i forbindelse med misbrug af alkohol. Konsekvenserne for børnene i disse familier indebærer oftest en skamfølelse og stigmatisering, der fører til, at misbruget forbliver en familiehemmelighed. Denne tavshed betyder, at et stort antal børn forbliver ukendt for de officielle statistikker og skaber et dilemma for den psykologiske praksis i at give disse 'usynlige børn' med afhængige forældre den tilstrækkelig støtte (Hagström & Forinder, 2022). En ny undersøgelse fra 2023 viser, at 109.000 børn og unge mellem 0-18 år lever i familier med alkoholmisbrug, hvilket svarer til hvert 10. barn i Danmark. Desuden viste en undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed, at 19,3 % af de adspurgte, som var mellem 18 og 64 år, havde boet sammen med en voksen, der havde et alkoholproblem i løbet deres barndom og ungdom (Sundhedsstyrelsen, 2023). Misbrugsproblematikker rammer således en stor del af den danske ungdom, hvilket kan have omfattende konsekvenser for de unges trivsel.

Inden for forskningen af børn med forældre, der har problemer med alkoholmisbrug, er der en konsensus om, at børnene risikerer en negativ udvikling i overgangen til den unge voksenalder med øget udbredelse af psykologiske, adfærdsmæssige, kognitive og sociale problemer. Dette øger vigtigheden af tidlig påvisning og intervention hos denne udsatte målgruppe (Hagström & Forinder, 2022). Vigtige ledetråde til at forstå de risici, der er forbundet med at vokse op i en familie, hvor én eller begge

forældre misbruger alkohol, kan findes i de rapporterede oplevelser af voksne børn af alkoholafhængige forældre. Deres narrativer vidner ofte om berøvede, kaotiske og stressende barndomme, der er kendetegnet ved uforudsigelighed og traumer, hvor deres grundlæggende behov har været utilstrækkeligt opfyldt på grund af deres dysfunktionelle familiemiljø (Hagström & Forinder, 2022).

Den tidlige voksenalder er desuden en kritisk udviklingsperiode, der er præget af betydelig identitetsudforskning og -dannelse. For unge, der vokser op i familier påvirket af misbrug, er denne proces ofte fyldt med unikke udfordringer og kompleksitet (Habermas & Bluck, 2000; Hagström & Forinder, 2022). Denne population er dog sparsomt undersøgt inden for det narrative forskningsområde (McCoy & Dunlop, 2017). Nærværende studie er som bekendt kun det andet studie til at undersøge narrativer hos unge voksne fra misbrugsfamilier ved kvantitative kodninger, og det første studie til at anvende kvantitative kodninger i undersøgelsen af deres livshistorier. I dette studie tages der hertil afsæt i følgende problemformulering: *Hvordan påvirkes unge voksnes narrative identitet af opvæksten i en misbrugsfamilie, og hvordan kommer dette til udtryk i de to udvalgte casestudier?*

1.2. Afgrænsning

I nærværende studie er der flere nøglebegreber, der bør angives for at forstå og analysere de komplekse dynamikker og processer hos denne specifikke gruppe af unge mennesker. Begrebet narrativ identitet refererer til den måde, hvorpå en person konstruerer og forstår sin egen identitet gennem fortællingen af sin livshistorie. Det omfatter individets selvopfattelse, værdier, mål og relationer, der er formet af deres fortolkning af personlige erfaringer. Unge voksne refererer i dette studie til aldersgruppen 18-25-årige. Hertil refererer begrebet misbrug til brugen af rusmidler, herunder

stoffer og alkohol, på en måde, der resulterer i skadelige konsekvenser for individets fysiske, mentale eller sociale sundhed. Misbrugsfamilier henviser som begreb til familiekonstellationer, hvori én eller flere af omsorgspersonerne har et tidligere eller aktivt misbrug.

2. Litteraturreview

I dette afsnit vil søgningen for litteratur først præsenteres. Efterfølgende vil det teoretiske grundlag for det narrative forskningsfelt præsenteres med inddragelse af fund fra relevante studier. Dernæst inddrages forskningslitteratur til beskrivelse af unge voksne fra misbrugsfamilier som population, hvorefter eksisterende primærstudier af narrativer hos børn fra misbrugsfamilier gennemgås. Til sidst præsenteres en argumentation for studiets relevans.

2.1. Litteratursøgning

Indledningsvist i projektet blev der foretaget en litteratursøgning for at afdække eksisterende forskning inden for feltet. De elektroniske databaser PubMed, Scopus, Embase og PsycNet blev hertil anvendt i litteratursøgningen. Brug af disse former for informationskilder blev valgt for at sikre en grundig afdækning af området. Ved første gennemgang af litteraturen anvendtes følgende søgestreng:

((Barndom) OR (Childhood) OR (Ungdom) OR (Youth) OR (Upbringing) OR (Attachment) OR (Tilknytning) OR (Relation) OR (Attachment relationship) OR (Parental relationship)) AND ((Misbrug) OR (Family) OR (Familie) OR (Stofmisbrug) OR (alkoholmisbrug) OR (Family substance abuse) OR (Substance abuse) OR (Parental substance abuse) OR (Parental addiction) OR (Parental drug abuse) OR (Parental

alcohol abuse) OR (Family addiction) OR (alcoholism) OR (alcoholic) OR (alkoholisme) OR (alkoholisk)) AND ((Narrativ identitet) OR (Narrative identity) OR (Life story) OR (Life story interview))) AND ((Unge voksne) OR (Young adults)).

Litteraturen blev herefter gennemgået ved titel og abstract, samt blev relevante artiklers referencelister tilmed gennemgået for mulig relevant litteratur gennem kædesøgninger, der ikke var opsporet ved førnævnte søgestreng. Der blev yderligere udført fri-søgninger på særligt relevante begreber fundet ved litteraturgennemgang, herunder "*children of alcoholics*", "*adult children of alcoholics*", "*autobiographical narrative*", "*vicarious narrative*" og "*intergenerational narrative*". Søgningerne blev udført på dansk og engelsk, og både kvalitative og kvantitative studier blev medtaget i gennemgangen af litteraturen. Gennem den beskrevne litteratursøgning blev litteratur i form af bøger samt forskningsartikler fundet, der bidrager til at skabe forståelse for forskningsfeltet, hvorfor det vil inddrages i de følgende afsnit.

2.2. *Det Narrative perspektiv*

I det følgende afsnit vil der redegøres for teori knyttet til narrativ identitet med inddragelse af relevant litteratur inden for narrativ forskning. Afsnittet vil afklare betydningen og oprindelsen af narrativ identitet som begreb og teoretisk ståsted. Efterfølgende vil den narrative økologi belyses samt betydningen af adaptive narrativer ved gennemgangen af tre domæner af narrativ identitet.

2.2.1. Den narrative identitet

I sin forståelse af identitetsbegrebet argumenterer psykologen Dan McAdams for, at identitet i sig selv tager form som en historiefortælling, hvilket han benævner den narrative identitet (McAdams, 2001). Narrativ identitet er den internaliserede og for-

anderlige fortælling om selvet, som individet konstruerer for at forstå tilværelsen og for at skabe mening i sit liv. Fortællingen er en særligt udvalgt rekonstruering af den autobiografiske fortid, nutiden og den narrative forventning om fremtiden, der har til formål at forklare individets opståen, samt hvad deres liv udvikler sig hen imod (McAdams, 2011). Vi mennesker anvender både denne fortælling til at skabe en øget selvforståelse, men fortællingen anvendes også i relationen til andre mennesker, hvor vi herigennem kan udtrykke, hvem vi er, og hvordan vi opfatter os selv (McAdams, 1996). Vi begynder i den sene barndom og ind i den tidlige voksenalder at sammen sætte vores livssyn og konstruere vores fortælling, men selve processen med at skabe den narrative identitet fortsætter gennem hele livet (McAdams, 2011). Forståelsen af den narrative identitet bygger ovenpå Eriksons (1963) koncept om ego-identitet og Murrays (1938) personlighedspsykologiske teori. Konceptet om narrativ identitet er videreudviklet i mange forskellige retninger, hvilket omfatter perspektiver fra bl.a. den kognitive videnskab, kulturanalyse, sociologi samt personligheds- og socialpsykologi (Habermas & Bluck, 2000; McAdams, 2011). Den narrative identitet er sidenhen blevet en selvstændig teori skabt til at forstå individets personlighed og menneskelig selvopfattelse gennem hele livsforløbet (McAdams, 2011).

2.2.2. Udviklingen af den narrative identitet

I de følgende afsnit vil udviklingen af den narrative identitet uddybes. Først vil selvet og udviklingen af identitet beskrives. Efterfølgende vil indflydelsen af tilknytningsrelationer belyses, dernæst forklares rollen af den autobiografiske hukommelse, hvorefter ungdomsårenes betydning inddrages.

2.2.2.1. Selvet og udviklingen af identitet

Udgangspunktet for McAdams' (1985) teori om individets livshistorie er Eriksons (1963) udviklingskoncept om ego-identitet. Ifølge Erikson udforsker individer, i den sene ungdom og tidlig voksenalder, de ideologiske og beskæftigelsesmæssige muligheder, der er tilgængelige i samfundet, og eksperimenterer med en bred vifte af sociale roller (McAdams, 2011). Formålet med udforskningen er en konsolidering af deres tro og værdier til personlige ideologier samt at lave foreløbige forpligtelser til livsplaner og projekter, der lover at placere individet meningsfuldt i samfundet (McAdams, 2011). Identitet er således en udformning af selvet i voksenverdenen, hvilket integreres på to måder: Først ved en synkronisk forstand, hvor identiteten integrerer den brede vifte af forskellige modstridende roller og relationer, der karakteriserer et givet liv her og nu. Dertil skal identitet integreres diakront, altså over tid, hvorfor identitet også skal rumme forandring. Identiteten skal således evne at integrere disse kontraster og bringe dem sammen i en tidsmæssigt organiseret helhed. Eriksons og McAdams' brug af udtrykket identitet er derfor mere teknisk og afgrænset end det almindeligvis anvendes i psykologien (McAdams, 2011). I McAdams' forståelse af identitet, er begrebet ikke synonymt med selvet, men henviser derimod til en måde hvorpå selvet kan arrangeres eller udformes. I den udstrækning, at en persons selvforståelse er integreret, både synkront og diakront samt giver vedkommendes liv en vis grad af formål, således 'har' den person identitet. Identitet er derfor ikke noget, som folk begynder at arbejde på og har før i den tidlige voksenalder, hvor McAdams argumenterer for, at individet begynder at sætte deres liv sammen i selvdefinerende historier (McAdams, 2011).

2.2.2.2. Indflydelsen af tilknytningsrelationer

Udviklingen af både personlighed og narrativ identitet sker ikke i isolation, men derimod i konteksten af betydningsfulde relationer (Fivush, 2008; Köber & Habermas, 2018). Af de nære relationer, som mennesker danner i deres liv, er forældre-barn relationen typisk blandt de mest varige og de mest formative. Forældre har indflydelse på udviklingen af deres børns personlighed gennem arvede træk og via deres tilknytningsrelation, der formes og opretholdes op gennem barndommen og videre i voksenalderen (Ainsworth et al., 2015; Köber & Habermas, 2018). Barnet er i sine tidlige leveår afhængige af sine omsorgspersoner, og tilknytningen kan således ses som det følelsesmæssige bånd, der opstår mellem barnet og dets omsorgspersoner. Baseret på tidlige omsorgserfaringer konstruerer børn kognitiv-affektive skemaer eller interne arbejdsmodeller, som er centrale for udviklingen af selvforståelse og evnen til at indgå i interpersonelle relationer. Disse mentale skemaer faciliterer udviklingen og organiseringen af en sammenhængende autobiografisk repræsentation af tilknytning (Köber & Habermas, 2018). Således bliver forældre en del af deres børns personlighed gennem mentale skemaer præsenteret i autobiografisk hukommelse, hvilket informerer udviklingen af deres narrative identitet (Köber & Habermas, 2018). Studiet udført af Köber og Habermas (2018) udforsker den spontane inklusion af forældre i livshistorier, og de argumenterer for, at selvom forældrene hovedsageligt inkluderes i de første to årtier af livshistorier, bibeholder forældrene samme plads i livshistorierne gennem hele fortælleres liv. Helt indtil sent i livet reflekterer individer primært over værdier og meninger, som blev overført til dem fra deres forældre (Köber & Habermas, 2018)). Dette kan skyldes, at barndomsminder ikke blot er vigtige i livshistorien, men også fordi minder fra tidligere perioder af

livet er mere tilbøjelige til at blive integreret i den løbende livshistorie og i den personlige meningsdannelse (Köber & Habermas, 2018).

2.2.2.3. Autobiografisk hukommelse

Autobiografisk hukommelse er et komplekst mentalt system, der giver folk mulighed for at huske information, begivenheder og oplevelser fra deres fortid. Systemet organiserer information begrebsmæssigt, kronologisk og tematisk og på mange abstraktionsniveauer, fra levende sensoriske, perceptuelle, følelsesmæssige og konceptuelle detaljer om bestemte øjeblikke til opsummeringer på højt niveau af længere livsperioder (Prebble et al., 2013). Udviklingen af den narrative identitet afhænger af den autobiografiske hukommelse, som beskriver evnen til at fremkalde minder om, hvad der er sket i ens liv (Thomsen, 2009). I den autobiografiske hukommelse opdeles livshistorien i kapitler eller perioder baseret på udvalgte temaer om eks. uddannelse eller relationer. Hvert kapitel har en temporal struktur, der kan indebære alt fra et døgn til flere år. I hvert kapitel er der et vist antal erindringer. Disse omfatter bl.a. kategoriske minder, der beskriver de repræsentative og gennemsnitlige minder af et antal ensartede eller overlappende begivenheder, eks. minder fra ens matematiktimer. Yderligere er der mini-narrativerne, der dækker over kortere perioder, men som kan indebære flere enkeltstående minder, som eks. en sommerhustur, der kan vare over flere dage. Hertil er der også de episodiske minder, der omfatter kortvarige, sensoriske erfaringer samt konkrete autobiografiske fakta. Disse forskellige niveauer i den autobiografiske hukommelse udgør tilsammen bindeleddet mellem livshistorien og de specifikke minder (Thomsen, 2009). Narrativer om personlige oplevelser er dynamisk rekonstruerede repræsentationer af begivenheder, som alle andre autobiografiske erindringer. Autobiografiske narrativer er både processen samt produktet af

selvforståelse og følelsesmæssig regulering. De måder, hvorpå vi husker begivenhederne i vores liv, er med til at definere, hvem vi er i verden, og hvordan vi forstår os selv og andre (Habermas & Bluck, 2000). Forskning har tilmed vist, at voksne, der er i stand til at fortælle de følelsesmæssige begivenheder i deres liv på mere selvreflekterende måder, viser et bedre fysisk og psykisk helbred, hvilket indikerer, at autobiografiske narrativer spiller en afgørende rolle i reguleringen af følelser (Fivush et al., 2010).

2.2.2.4. Ungdomsårenes betydning

Den narrative meningsskabelse bliver stærkere såvel som vigtigere i ungdomsårene, efterhånden som børn overgår til en voksenidentitet. Adskillige primære færdigheder udvikler sig og smelter sammen i ungdomsårene, der giver individet mulighed for at skabe mere meningsfulde og mere følelsesmæssigt regulerede selvbiografiske narrativer (Fivush et al., 2010). Ifølge Habermas og Bluck (2000) er der forskel på debuten for udviklingen af barnets kognitive værktøjer, der anvendes til at udforme en narrativ fortælling. Barnets tidsmæssige sekvensering af oplevelser begynder at udvikle sig allerede i løbet af folkeskoleårene, efterfulgt af erhvervelsen af en forståelse for kulturens indvirkning omkring 10-årsalderen. Fremkomsten af evnen til at integrere forskellige episoder og derved skabe kausal sammenhæng i individets liv, optræder dog først i de tidlige ungdomsår (Habermas & Bluck, 2000). Hertil optræder biografiske forestillinger om, hvordan individer ændrer sig på grund af livserfaringer, mens de ikke desto mindre forbliver det samme individ, først i de sene ungdomsår (Habermas & Bluck, 2000). Evnen til tematisk fortolkning af komplekse fortællinger og en bevidsthed om nødvendigheden af at fortolke tidligere begivenheder begynder at udvikle sig i midten til slutningen af teenageårene og kan fortsætte ind i voksenal-

deren. Disse kognitive værktøjer er nødvendige for autobiografiske ræsonnementer og dermed for livshistoriens fremkomst (Habermas & Bluck, 2000).

2.2.3. Den narrative identitets økologi

I dette afsnit beskrives den narrative økologi, først ved inddragelse af Bronfenbrenners økosystem-teori, herefter ved beskrivelsen af intergenerationelle- og vikarierende narrativer og til sidst ved forklaringen af indflydelsen fra master narratives.

2.2.3.1. Bronfenbrenners økosystem

Ifølge Lind (2023) er det vigtigt at have en opmærksomhed på, at narrativ identitet ikke udvikler sig i et vakuum gennem en privat intrapsykisk proces, men derimod i samspil med omverdenen. Identitet er således ikke skabt på egen hånd, men derimod formet gennem en fælles skabelsesproces, der påvirkes af flere niveauer i individets miljø (Lind, 2023). Bronfenbrenners økosystem er hertil en relevant at inddrage, idet denne teoretiske ramme inden for udviklingspsykologien beskriver, hvordan et individ udvikler sig i samspil med fem forskellige miljømæssige niveauer. Individets narrative identitet er hertil gensidigt influerende på, og influeret af, historier fra flere niveauer. Først er personens tætteste kreds, der kaldes mikro-niveauet, som eks. kan være skolen eller familien. Dertil påvirkes den narrative identitet også af historier mellem mikro-niveauerne, hvilket kaldes meso-niveauet (Lind, 2023). Historier fra perifere platforme såsom ens nabolag, lokale politik og massemedier kaldes exo-niveauet, som også har indflydelse på individets forståelse af dem selv, men som individet ikke direkte er en del af. De overordnede kulturelle, politiske og religiøse master narrativer, som omfatter samfundets normer og værdier udgør macro-niveauet. Endeligt er chrono-niveauet, der tager højde for aspektet af tid og dertilhørende miljømæssige forandringer, livsovergange og historiske begivenheder. Sådan

udvikler narrativ identitet sig inden for et komplekst og dynamisk narrativt netværk af både nære og fjerne fortællinger (Lind, 2023).

2.2.3.2. Vikarierende og intergenerationelle narrativer

Vikarierende narrativer er en type af narrativer, hvor fortælleren genfortæller begivenheder eller oplevelser, som de har observeret eller hørt om fra andre. Denne type narrativ giver fortælleren mulighed for at formidle begivenheder, følelser og detaljer, som de har lært om gennem et andet menneske (Thomsen & Pillemer, 2017). En af de vigtigste typer af historiefortællinger for identitetsudvikling er *intergenerationelle narrativer*, der gennem deres formidling sætter scenen for, at det udviklende barn kan forstå sig selv i forhold til omverdenen og resten af sine familie (Reese et al., 2017). Med alderen får børnene større kendskab til deres forældres liv, hvorfor forældrenes narrativer også bliver vigtige for børnenes egen selvforståelse (Fivush et al., 2011). Dette undersøges i studiet af Fivush, Habermas, Bohanek og Zaman (2011), hvor resultaterne viste, at unge menneskers personlige narrativer delvist konstrueres ud fra intergenerationelle narrativer, hvor forældrenes opvækst influerer de unge menneskers selvforståelse. Studiet viste tilmed, at de unge mennesker, der kan bidrage med detaljerede intergenerationelle narrativer, generelt har en bedre mental trivsel, end de, der ikke kan inddrage perspektiver fra forældrene eller ikke udviser en forståelse for tidligere generationers indvirkning på deres liv (Fivush et al., 2011). Forældrenes opvækst og barndomsoplevelser vil således have indflydelse på børnenes opfattelse af deres forældre og dem selv, hvorfor det har indvirkning på deres konstruering af narrativer. Dette skyldes, at vores egen fortælling altid situeres i en kontekst, der både er influeret af omgangskredsens narrativer såvel som kulturens indvirkning (Fivush et al., 2011).

2.2.3.3. Master narratives

I etableringen af en narrativ identitet, påvirkes individer fra barnsben af de historier, de hører fra nære bekendte. Dog vil den narrative identitet også påvirkes af en samfundsmæssig diskurs, hvor hvert barn er omgivet af kontekstuelte formede ideer om deres identitet og handlefrihed. Disse ideer er til stede på alle niveauer af børns liv, både i deres familiesammenhæng, i deres lokalsamfund og i samfundet som helhed (Michelson, 2022). Inden for en narrativ forskningstradition er nogle af disse bredere kulturelle ideer blevet konceptualiseret som *master narratives*. Narrativerne giver en generel ramme for at kategorisere mennesker, fænomener og begivenheder, men alle historier er ikke lige indflydelsesrige. I stedet har nogle historier mere magt end andre (Michelson, 2022; Thomsen & Pillemer, 2017). I studiet af Michelson (2022) identificerer de et master narrative i samfundet om barnet som værende et uvidende objekt, hvilket bidrager med en skadelig positionering særligt for børn i vanskelige livssituationer. Dette skyldes, at børn fra misbrugsfamilier ofte underlægges en allerede etableret samfundsforståelse af deres familiekonstruktion, der er fokuseret på forældrenes problemer og formidling heraf, hvilket kan være problematisk, fordi det ikke nødvendigvis beskriver barnets oplevelse, og børnenes fortællinger derfor ikke bliver lyttet til (Michelson, 2022). Master narratives spiller således en vigtig rolle i individers opvækst både i ft. verdenens forståelse af den enkelt persons vilkår, men også for individets selvforståelse og udvikling af sin narrative identitet.

2.2.4. Adaptive narrativer

Identitet og meningsdannelse etableres ifølge McAdams (2008) gennem konstruktionen af fortællinger. Forskning viser hertil, at der er variationer i, hvordan folk organiserer deres emotionelle oplevelser i deres livshistorie, samt at denne konstruktion er relevant for deres generelle mentale velvære. Denne sammenhæng tydeliggøres i flere studier, hvor bl.a. McAdams og McLean (2013) finder frem til, at individer med livshistorier præget af *autobiografisk ræsonnering* og forøget *agens*, der formår at skabe mening ud af negative begivenheder, har et højere niveau af mentalt velvære (McAdams & McLean, 2013). I studiet af Adler, Lodi-Smith, Philippe og Houle (2016) konkluderer de ligeså, at sammenhængen mellem narrativ identitet og psykologisk velvære er størst hos de individer, hvor deres narrativer indeholder motivationelle og affektive temaer. Dette understøttes af fundene fra studiet af Baerger og McAdams (1999), som finder signifikante associationer mellem sammenhængende livshistorier og informanternes mentale helbred. Et studie af McLean og Pratt (2006) viser i overensstemmelse med førnævnte fund, at en mere moden og sammenhængende identitet hos unge mennesker er associeret med meningsskabende livshistorier. Betydningen af adaptive narrativer, og dets relevans for mentalt velvære, er således velunderbygget i forskningslitteraturen. Der tages i dette projekt udgangspunkt i modellen af McLean et al. (2020) til undersøgelse af den narrative identitet. Modellen indebærer tre domæner, herunder *strukturelle aspekter*, autobiografisk ræsonnering samt *affektive og motivationelle temaer*, som uddybes i de kommende afsnit.

2.2.4.1. Strukturelle aspekter

Strukturen i et narrativ inkluderer aspekter såsom tidsmæssige detaljer, rækkefølgen af det fortalte indhold og graden og kompleksiteten af detaljer, der er nødvendig for modtagerens forståelse, hvilket i fællesskab betegnes *narrative coherence* (narrativ kohærens) (Baerger & McAdams, 1999). Struktur kan opfattes som en arkitektonisk komponent i narrativet, der er mindre fokuseret på den personlige vurdering eller betydning af begivenheden og mere fokuseret på den grad, hvori historien er sammenhængende eller ‘giver mening’ for lytteren (Pasupathi & Hoyt, 2009). Strukturen i narrativet kan måles ved flere aspekter, men i dette studie tages der udgangspunkt i forståelsen af narrativ kohærens som kontekst, kronologi og tema (Baker-Ward et al., 2007). Kontekst henviser til lytterens orientering med hensyn til tid og lokation for den originale begivenhed. Kronologi refererer til fortællerens evne til at placere rækkefølgen af handlinger inkluderet i narrativet, og tema er den betydningsdannende aspekt af narrativet, der refererer til, hvorvidt fortælleren kan bevare fokus på et enkelt emne og uddybe med sammenhængende fortolkninger, der kan knyttes til andre autobiografiske oplevelser (Baker-Ward et al., 2007).

2.2.4.2. Autobiografisk ræsonnering

Individets udforskning af sin identitet er særligt tydelig i teenageårene, hvor unge mennesker for første gang begynder at tegne forbindelser på tværs af sine livsbegivenheder og mellem livsbegivenheder og deres personlighed. Autobiografisk ræsonnering er nødvendig for at skabe en sammenhængende forbindelse mellem disse konstruktioner (Dunlop & Tracy, 2013). Autobiografisk ræsonnement er den reflekterende proces, hvorigennem udvalgte dele af den selvbiografiske hukommelse organiseres i tidsmæssigt, kausalt og tematisk sammenhængende beretninger om individers liv (Habermas & Bluck, 2000). Årsagssammenhænge er særligt vigtige, fordi de kon-

struerer relationer mellem livskapitler samt mellem kapitler og selvet for dermed at bidrage til en følelse af mening og formål (Habermas & Bluck, 2000; Lind et al., 2019). Ydermere er kulturelle antagelser også relevante for autobiografisk ræsonnering. Individets minder giver mening for dem selv og deres publikum ud fra de kulturelle idealer, som de afspejler og er indlejret i (Lind et al., 2019).

2.2.4.3. Motivationelle og affektive temaer

Den motivationelle komponent i narrativet indfanger orienteringer om bredt funderede generelle livsbekymringer, hvor de mest almindelige konstruktioner er agens og *communion*. Agens vedrører individets autonomi og motivationen til at påvirke andre mennesker eller ens livsbetingelser. Meget handlingsorienterede narrativer beskriver, hvordan fortælleren kan påvirke deres eget liv, initierer ændringer på egen hånd og opnår en vis grad af kontrol over forløbet af deres oplevelser (McAdams et al., 2019b). Dette tema er relateret til graden af fortællerens evne til at internalisere deres handlinger, reflektere over dem, og deres generelle engagement i egne beslutninger. Oplevelsen af agens kan komme gennem selvindsigt, opnåelse af en følelse af kontrol, eller en følelse af øget magt (McLean et al., 2019b). *Communion* henviser til bekymringer om interpersonel forbindelse. Fælleskabsorienterede narrativer beskriver, hvordan fortælleren oplever tilfredsstillende romantiske og venskabelige relationer, der involverer pleje og omsorg samt er rige på temaer om sammenhold og samhørighed. De sociale forbindelser kan være til både enkeltpersoner, grupper eller til samfundet (McLean et al., 2019b). Både agens og communion er værdsatte, positive komponenter i menneskelig funktion, og de vedrører både motivation og affekt.

Den affektive komponent i narrativet vedrører følelser, herunder den overordnede tone i narrativet eller udvalgte dele heraf, eks. den afsluttende valens. Forskere har ofte undersøgt den følelsesmæssige udvikling af narrativer, primært skift fra begyn-

delsen til slutningen. Dette er bl.a. indfanget i begreberne *redemption*, der beskriver en forløsende udvikling fra negativ til positiv samt ved *contamination*, der beskriver en bevægelse fra positiv til negativ (McAdams et al., 2001). Redemption har bl.a. vist sig at være en kritisk konstruktion i forståelsen af trivsel, identitet, sundhed og kulturelle sammenhænge for identitet (Dunlop & Tracy, 2013; McAdams et al., 2001; McLean & Pratt, 2006). Ifølge McLean et al. (2020) indebærer redemption både autobiografiske ræsonnementer samt motivationelle og affektive temaer. Adler et al. (2016) har tilmed omtalt redemption som et affektivt tema, men redemption fortæller også noget om struktur, eks. ved skift i rækkefølgen af følelser samt om en generel meningsdannelse, hvorfor redemption kan give indsigt i flere aspekter af den narrative identitet (McLean et al., 2020).

2.3. Unge voksne med misbrugende forældre

I de følgende afsnit vil kendetegnene ved misbrugsfamilier præsenteres, samt vil risiciene ved at være opvokset i en misbrugsfamilie beskrives med inddragelse af relevante forskningsfund.

2.3.1. Misbrugsfamilier

I familier, hvor én eller flere af forældrene har problemer med misbrug af alkohol, fører forældrenes alkoholproblemer ofte til ugunstige barndomserfaringer med langsigtede sundhedsmæssige konsekvenser. Børn fra familier, hvor forældre har alkoholproblemer, er i øget risiko for lignende problemer samt alvorlige medicinske og psykologiske tilstande (Werner & Malterud, 2016). Konceptet om dysfunktionelle familier henviser til svage følelsesmæssige interaktioner i familien, der er karakteriseret ved bl.a. at undgå konfrontationer eller manglende evne til at løse de konflikter, som måtte opstå i hjemmemiljøet. Inden for sådanne familier er begrebet *codepen-*

dency beskrivende for et mønster, hvor familiemedlemmer udvikler en overdreven følsomhed over for andres behov, herunder at ofre sine egne behov for at tilfredsstille behovene hos en anden. I misbrugsfamilier kan dette bl.a. indebære, at børnene skjuler deres forældres afhængighed og drager omsorg for de yngre søskende i familien (Werner & Malterud, 2016). Problemer med misbrug er desuden kendetegnet ved cyklusser med tilbagefald og bedring. I perioder med relativ stabilitet, kan virkningen af forældrenes misbrug på familien være minimal. Imidlertid kan perioder med eskalerende stofbrug hurtigt undergrave stabiliteten i hjemmet (Barnard & McKeganey, 2004). I sådanne perioder kan børns behov blive sekundære for forældrene og lede til neglekt. Især små børns velvære kan være i fare, hvis forældrenes uopmærksomhed overføres til en inkonsekvent hensyntagen til børnenes sikkerhed grundet stof- eller alkoholpåvirkning (Barnard & McKeganey, 2004). På trods af den brede litteratur af misbrugsfamilier, er børnenes stemmer stadig begrænset dokumenteret, hvilket har konsekvenser for børnenes oplevede accept og tilpasningsstrategier (Werner & Malterud, 2016).

2.3.2. Risikogruppe

Familieforhold er intime forbindelser, der i det væsentlige handler om tillid og længsel efter anerkendelse, hvorfor kombinationen af misbrug og familielivet kan give anledning til forskellige helbreds- og adfærdsproblemer hos børnene (Pirskanen, 2015). Børn af alkohol- og stofafhængige forældre har en forhøjet risiko for mindre prosocial opførsel såvel som mere aversiv adfærd (Barnard & McKeganey, 2004). For eksempel har voksne børn af misbrugere til sammenligning med andre voksne flere problemer i forbindelse med mental sundhed, såsom mere depression og angst (McCoy & Dunlop, 2017). Forskning rapporterer ydermere, at børn fra misbrugsfa-

milier er mere tilbøjelige til at udvikle afvigende sociale relationer til jævnaldrende samt at blive involveret i kriminel aktivitet og at misbrug af ulovlige stoffer selv (Barnard & McKeganey, 2004). Opvæksten, hvor en eller flere forældre er misbrugere, kan tilmed føre til, at børnene føler sig isolerede og alene pga. den manglende omsorg. Sandsynligheden for, at et barn udvikler adfærdsmæssige eller andre problemer, vil dog ikke blive bestemt af en enkelt risikofaktor som eks. forældrenes misbrug, men gennem samspillet mellem risiko- og resiliensfaktorer over tid (Barnard & McKeganey, 2004). Det er vigtigt at bemærke, at de fleste af børn af forældre med misbrugsproblemer vokser op til at være sunde og kompetente voksne, og at selvom de måske kæmper med problemer, viser de elasticitet i deres bearbejdning af sådanne tidlige oplevelser (Hagström & Forinder, 2022). Ikke desto mindre fremhæver eksisterende risikoforskning vigtigheden af tidlig identifikation af traumeeksponerede børn for at forbedre deres levevilkår (Hagström & Forinder, 2022).

2.4. Narrativer fra misbrugsfamilier

De følgende afsnit redegør for den eksisterende forskning af narrative fortællinger hos unge voksne, der er opvokset med forældre med stof- eller alkoholmisbrug. Afsnittet vil tage udgangspunkt i relevante primærstudier og belyse de typiske positioneringer, som de unge indtager i deres narrativer, gennemgående temaer samt resultaterne for kodningerne af agens, contamination og redemption i narrativerne.

2.4.1. Ofre for stigmatisering og omsorgssvigt

Unge voksne fra misbrugsfamilier kan som befolkningsgruppe anskues som en særligt udsat gruppe på baggrund af deres risikofyldte opvækst. I studiet af Yusay og Canoy (2019) kommer de frem til, at narrativerne hos unge voksne fra misbrugsfamilier er præget af både mikro- og makro kontekster, hvor udøvelsen af agens har flere

formål, herunder at skabe mening, at modstå kontekster eller at repositionere sig selv. Særligt konteksten af stigmatisering fra omverdenen pga. forældrenes stofmisbrug er med til at danne en følelse af skam hos de unge mennesker, som sætter dem i en offerposition for forældrenes misbrug i deres narrativer (Yusay & Canoy, 2019). Denne stigmatisering medfører, at de unge isolerer sig fra nærmiljøet i frygt for at blive dømt på baggrund af deres forældres misbrug, hvorfor de i flere tilfælde også prøver at holde misbruget skjult for omverdenen (Yusay & Canoy, 2019). I studiet af Hagströma og Forinder (2022) understreges tilmed positioneringen af de unge voksne fra misbrugsfamilier som sårbare ofre i deres egne narrativer særligt i de unge år. Generelt er deltagernes opvækst beskrevet som et kaotisk, stressende og risikabelt miljø, og børnenes narrativer er hovedsageligt præget af deres udsættelse for forældrenes druk, omsorgssvigt og i mange tilfælde aggressiv adfærd og vold uden evt. mulighed for at få forældrenes alkoholmisbrug til at stoppe (Hagströma & Forinder, 2022).

2.4.2. Tosidede fortællinger

I studiet af Hagströma og Forinder (2022) kommer de frem til, at børnene allerede i en tidlig alder af 5-6 år forstår, at deres alkoholafhængige forældre ændrer deres adfærd ved at drikke og evt. tage stoffer, og at misbruget altid leder til en mere skræmmende adfærd hos forældrene. Denne adfærdsændring beskrives ved, at den alkoholafhængige forælder har 'to ansigter', hvor der skelnes mellem 'den ædru' og 'den fulde' forælder. Den fulde forælder dominerer i særdeleshed børnenes livshistorier samt beskrives de som mindre fysisk og følelsesmæssigt tilgængelig og uden omsorgsevne (Hagströma & Forinder, 2022). 'Den ædru forælder' har herimod kvaliteter med fysisk og følelsesmæssigt nærvær, støtte og elskværdighed. Denne uforudsigelighed i forældrenes adfærd og omsorgsevne skaber stor usikkerhed og nød i børnene, hvilket også stiller krav til børnenes lydhørhed og evne til at tilpasse sig.

Som en måde at være forberedt på evt. adfærdssændringer, bliver de unge eksperter i at bemærke markører for, om forældrene begynder at drikke i et forsøg på at holde fast i den kærlige og ædru forælder (Hagströma & Forinder, 2022). I Studiet af Pirskanen (2015) Undersøger de unge mænds narrativer om deres relation til deres alkoholiske fædre. De beskriver tilmed, hvordan sønnerne hovedsageligt anskuer deres relation til fædrene i positive termer på trods af deres fædres druk. Sønnerne er ubetinget loyale overfor deres fædre, nægtede at se dem negativt og forsvarede dem mod mulig kritik, på trods af deres beskrivelser om omsorgssvigt.

2.4.3. Agens gennem strategier

I studiet af Wilson, Cunningham-Burley, Bancroft og Backett-Milburn (2007) undersøges oplevelsen af at være opvokset i en misbrugsfamilie hos unge mennesker. I studiet finder de frem til, at børnene i høj grad identificerer sig med omsorgsrollen for både forældre og søskende, der er kilde til ambivalente følelser. På den ene side bidrager omsorgsrollen til børnenes selvfølelse og er en kilde til stolthed og tro på egne evner, men samtidig er der et ønske om at 'bryde de lænker', der knytter dem til den rolle (Wilson et al., 2007). Dette understøttes af beretningerne om opvæksten med misbrugende forældre i studiet af Yusay og Canoy (2019), hvor det tydeligt fremgår, at de unge igangsætter dysfunktionelle strategier for at opnå en følelse af agens. De unges opvækst beskrives som præget af enten fysisk vold eller verbalt og psykisk misbrug fra deres stofbrugende forældre. Disse oplevelser efterlader efterfølgende følelsesmæssige sår i de unge og bliver en kilde til konfrontationer og vrede i hjemmet. Denne splid mellem forældre og børn kan conceptualiseres som en måde for børnene at praktisere agens ved at fremkalde og rette stærke følelser af vrede mod forældrene samt repositionere følelsen af skam fra makrokontekster over stofmisbruget til forældrene (Yusay & Canoy, 2019). I studiet af Hagströma og Forinder (2022)

positionerede børnene sig som 'kompetente agenter' i deres livshistorier. Fra denne position demonstrerede de målrettede strategier, der hjalp dem til at klare sig i det alkoholiske familiemiljø. Et fælles mønster i børnenes livshistorier er, at disse strategier ændrer sig i løbet af deres livsforløb fra barndom til ungdom og igen til ungt voksenliv, som følge af børnenes ændring i en position fra afhængighed til øget autonomi i forholdet til deres forældre (Hagströma & Forinder, 2022). Strategierne indebærer i de tidligere år forsøg på at kontrollere, hvad og hvor meget deres forældre drak, og at forberede sig på, hvor fulde de ville blive ved at indtage omsorgsroller. Flere af de unge i studiet af Hagströma og Forinder (2022) forstod også tidligt, at deres forældre havde haft en vanskelig barndom, bl.a. pga. deres bedsteforældres alkoholisme eller fravær fra deres forældres liv. Derfor forstod de også, at deres forældre bl.a. drak for at undslippe smertefulde minder. En strategi blandt nogle af børnene blev således at forsøge at aflede negative tanker ved at gøre forældrene glade gennem forøget empati samt i et forsøg på midlertidigt at forhindre dem i at drikke. Senere i opvæksten indebar strategierne konfrontationer med forældrene eller helt at undgå den fulde forælder (Hagströma & Forinder, 2022).

2.4.4. Synlighed og hjælp

Forældrenes alkoholafhængighed bliver anskuet af børnene som et tabubelagt emne og en familiehemmelighed, der normalt ikke adresseres i familien, der er omhyggeligt skjult fra omgangskredsen ifølge Hagströma og Forinder (2022). Derfor er den primære strategi for flere børn at normalisere sig selv og at lade være med at tale om det. Forældrenes alkoholisme bliver almindeligvis afsløret, ikke mindst i skolemiljøet, hvilket kan fremkalde skam og stigmatisering for børnene (Hagströma & Forinder, 2022). Nogle få børn beskriver, hvordan de mødte andre børn af forældre med alkoholmisbrug i deres sociale netværk, som de kunne finde anerkendelse og støtte

fra. Mere almindeligt udtrykker børnene dog en selvopfattelse af at være uelskede og unormale på grund af deres oplevelser (Hagströma & Forinder, 2022). Børnene bryder dog også ind imellem tavsheden i forbindelse med forældrenes alkoholisme, hvor de betror deres situation til udvalgte voksne og fagfolk. I de fleste tilfælde, hos deltagerne i studiet af Hagströma og Forinder (2022), førte denne aktive opsøgende tilgang dog ikke til en ændring i deres livssituation (Hagströma & Forinder, 2022). I studiet af Tinnfält, Eriksson og Brunnberg (2011) undersøger de perspektiverne hos de unge voksne med fokus på afsløringer af deres opvækstbetingelser til voksne i professionelle roller og deres erfaringer med den efterfølgende støtte eller mangel herpå (Tinnfält et al., 2011). I studiet kommer de frem til, at de unge oplever en proces, hvor de bliver mere bevidste om deres situation og aktivt beslutter, både hvorvidt, hvordan og hvornår de vil afsløre deres situation til andre. Beslutningen om at starte en dialog indebærer, at den unge foretager en risikovurdering af de voksne og hvorvidt, de kan være tillidsfulde i relationen, inden de åbner sig op. Særligt konsekvensen som at blive tvangs fjernet er udbredt hos mange børn af misbrugere, hvorfor afsløringen af deres opvækstbetingelser indebar en del frygt og sårbarhed hos de unge (Tinnfält et al., 2011).

2.4.5. Redemption, contamination og agens

I studiet af McCoy og Dunlop (2017) *Down on the upside: Redemption, contamination, and agency in the lives of adult children of alcoholics* undersøges forskelle i den narrative identitet hos 53 voksne børn af alkoholikere og en kontrolgruppe på 80 personer (McCoy & Dunlop, 2017). Deltagerne beskrev seks selvbiografiske narrativer og fik målt deres emotionelle funktioner. Narrativerne blev kodet for redemption, contamination og agens. De unge voksne med alkoholiske forældre udviste lignende niveauer af redemption og contamination, men lavere niveauer af agens i deres narra-

tiver til sammenligning med kontrolgruppen. Hos de unge voksne med alkoholiske forældre var narrativ redemption og agens dog relateret til dårligere emotionel funktion, mens narrativ contamination blandt kontrolgruppen derimod forudsagde dårligere emotionel funktion (McCoy & Dunlop, 2017). Ifølge McCoy og Dunlop (2017) giver resultaterne en indikation om den måde, hvorpå de unge fortæller om deres liv. De argumenterer for, at forskellene skyldes, at det generelt er sværere at undskylde de negative oplevelser og dårlige opvækstvilkår hos særligt udsatte unge, hvorfor betydningen af deres konstruktion af narrativer generelt er anderledes (McCoy & Dunlop, 2017).

2.5. Argumentation for studiets relevans

Inden for sociologien og psykologien er man på opmærksomme på, hvordan børn fungerer som sociale agenter og aktive kreatører i deres egen sociale verden, men samtidig er underlagt samfundets strukturer og deres særegne familieforhold, hvorfor deres oplevede erfaringer er værd at undersøge nærmere (Werner & Malterud, 2016). At udforske, hvordan unge fra misbrugspåvirkede familier konstruerer deres narrativer om selv og deres livserfaringer, kan give indblik i de psykologiske mekanismer, der ligger til grund for identitetsdannelse i mødet med modgang (McCoy & Dunlop, 2017). Studiet placerer sig således i et mangelfuldt forskningsfelt, hvor der endnu ikke eksisterer megen forskning på området. Af denne årsag kan studiet anses om et vigtigt bidrag til forståelse af den narrative identitet hos unge voksne fra misbrugshjem.

3. Metodologi og etik

I de følgende afsnit præsenteres studiets videnskabsteoretiske fundament og metodologiske overvejelser. Afsnittet giver først en præsentation af hermenutikken og fænomenologiens ståsteder, hvorefter de etiske overvejelser bag studiets udformning uddybes med inddragelse af samtykke og fortrolighed, forskerens rolle samt konsekvenser for informanterne.

3.1. *Hermeneutik*

Hermeneutikken er læren om fortolkning af meningsfuldt materiale, herunder tekstforståelse og tekstfortolkning (Andersen & Koch, 2015). Hermeneutikken er relevant som videnskabsteoretisk grundlag i nærværende studie, da det empiriske grundlag består af transskriberede tekstmateriale fra interviews, der kræver evnen til fortolkning i produktionen af ny viden. Den grundlæggende forståelse indenfor hermeneutikken er, at man som menneske fortolker viden ud fra forudgående forståelser for specifikke fænomener og hændelser. Derfor bliver fortolkeren en inkluderende del af den såkaldte hermeneutiske cirkel, der er et udtryk for en bevægelse mellem del- og helhedssammenhænge af tolkninger og forståelser (Andersen & Koch, 2015). I undersøgelsen af nye fænomener vil forskeren altid være præget af sin forudgående viden, omtalt som forforståelsen. Når fremmede idéer smeltes sammen med fortolkerens forforståelse, sker en såkaldt horisontsammensmeltning, hvorved den hermeneutiske cirkel udvides (Andersen & Koch, 2015). I analysen og fortolkningen af informanternes narrativer, har jeg derfor i nærværende projekt tilgået narrativerne med åbenhed overfor nye forståelser.

3.2. *Fænomenologi*

Fænomenologien er opstået som en søgen efter at indfange den virkelighed, der opleves intuitivt og gennem kropslig erfaring (Rendtorff, 2013). Fænomenologien beskæftiger sig med, hvordan verden fremtræder og opleves af det enkelte menneske, altså hvordan menneskes bevidsthed erfarer verdenen (Andersen & Koch, 2015).

Ifølge filosofen Edmund Husserl, der udviklede fænomenologien, er mennesket styret af forforståelser og antagelser, der må sættes i bero i stræben efter ny viden og erkendelse. Dette er dog vanskeligt, idet det kræver, at fænomenet indfanges i bevidstheden, som var det første gang, det blev oplevet. Af denne årsag bliver evnen til at anskue fænomenet fra forskellige perspektiver afgørende for at forstå essensen af fænomenet (Langdridge, 2008). Den fænomenologiske fremgangsmåde står på sin vis i modsætning til den hermeneutiske tanke om, at forforståelsen skal indgå som en del af forskningsprocessen, hvorfor betydningen af menneskets forforståelse fortsat diskuteres indenfor de videnskabsteoretiske ståsteder (Andersen & Koch, 2015; Langdridge, 2008). Man mener desuden inden for fænomenologien, at mennesket prøver at skabe en mening ud fra sin umiddelbare livsverden, der henviser til den verden, som fremtræder direkte for os i hverdagen og hvorigennem mennesket tilegner sig sine kropslige, sanselige og praktiske erfaringer (Andersen & Koch, 2015). Mennesket er altså ifølge fænomenologien et intentionelt væsen, der handler ud fra konteksten og konstant danner subjektive erfaringer og meninger (Rendtorff, 2013). Et afsæt i den fænomenologisk-hermeneutiske tilgang er således relevant i udarbejdelsen af nærværende studie, da formålet med studiet er at undersøge den unikke erfarde livshistorie hos unge voksne fra misbrugsfamilier gennem narrative data, hvilket åbner op for en løbende fortolkning og genfortolkning af den indsamlede empiri (Adler et al. 2017).

3.3. *Etiske overvejelser*

I udarbejdelsen af nærværende studie har jeg som forfatter gjort mig flere etiske overvejelser i sammenhæng med både udarbejdelsen af interviewguiden, indhentningen af empiri gennem interviewsessionerne og i den efterfølgende afrapportering af materialet. I de følgende afsnit vil disse overvejelser gennemgå med udgangspunkt i Kvale og Brinkmann (2015b) overvejelser om henholdsvis samtykke og fortrolighed, forskerens rolle samt konsekvenser for informanterne.

3.3.1. Samtykke og fortrolighed

Informeret samtykke indebærer, at informanten informeres om projektets overordnede formål, interviewets design samt deres ret til at trække sig fra projektet eller interviewet på et hvilket som helst tidspunkt. Ydermere er det vigtigt, at forskeren sikrer, at informanternes deltagelse er frivillig (Brinkmann & Kvale, 2015b). I nærværende studie blev der indhentet informeret samtykke både skriftligt gennem udarbejdelsen af en samtykke-erklæring, som blev underskrevet af informanterne inden interviewstart samt gennem mundtligt informeret samtykke. Informeret samtykke indhentes med henblik på at respektere informanternes ret til at tage velovervejede beslutninger samt for at undgå at skade informanterne ved eks. at tilbageholde informationer om, hvad deres oplysninger anvendes til (Brinkmann & Kvale, 2015b). Deltagerne blev derfor sat grundigt ind i, hvad formålet med studiet var, hvem der ville få adgang til deres informationer, deres anonymitet og studiets fortrolighed samt at interviewet kun ville afspilles for studiets forfatter.

3.3.2. Forskerens rolle og baggrund

I udarbejdelsen af et studie og i indhentningen af empirisk viden, spiller forskerens integritet en afgørende rolle for kvaliteten af den videnskabelige viden og af de etiske beslutninger, der træffes i processen (Kvale & Brinkmann, 2015b). Betydningen af forskerens integritet øges i særdeleshed i forbindelse med anvendelsen af interview som forskningsmetode, idet interviewer selv bliver et redskab til indhentning af viden. Af denne årsag er det ikke kun vigtigt at overveje aspekter som fortrolighed og etiske retningslinjer i dette studie, men derimod også min rolle som forsker og min eksisterende viden og erfaring (Kvale & Brinkmann, 2015b). Forud for indsamlingen af informanter har jeg været tilknyttet informanternes gymnasium som studenterterapeut i et år. Eleverne på gymnasiet har derfor haft et vist kendskab til mig inden interviewet, og jeg har gennem rollen som studenterterapeut haft klienter i samtaleforløb med lignende problemstillinger, hvilket har præget min forforståelse af fænomenet. Ingen af informanterne i studiet har dog været i terapiforløb hos mig, hvilket jeg fandt vigtigt for at sikre, at de ikke videregav informationer til en allerede fortrolig person i en terapeutisk rolle. Derimod var intentionen, at interaktionen udelukkende skulle opfatte som et forskningsinterview, hvor informanterne selv kunne bestemme, hvilke informationer, de ville videregive. Interviewsessionen var derfor mit første møde med begge informanter.

3.3.3. Konsekvenser for informanter

I udarbejdelsen af en kvalitativ undersøgelse, bør man vurdere mulige konsekvenser ved studiet, herunder konsekvenser for studiets deltagere, men også for den større gruppe, informanterne repræsenterer (Kvale & Brinkmann, 2015b). Forskeren skal desuden være klar over implikationerne ved den åbenhed og intimitet, der kendetegner megen kvalitativ forskning, da informanter kan risikere at afsløre information, de senere kan fortryde (Kvale & Brinkmann, 2015b). Det er muligt, særligt i udarbejdelsen af livshistorier, at informanterne kan have vedtaget et nyt selvbillede siden de pågældende begivenheder, men i interviewet konfronteres vedkommende imidlertid med de tidligere begivenheder, hvilket kan skabe en ambivalens i informanten (Pirskanen, 2009). Fra dette perspektiv er min rolle som interviewer således en, der 'tvinger' respondenten til at konfrontere evt. ubehagelige minder og følelser. Derudover kan informanter have et ønske om at holde visse aspekter af selvet væk fra andre, inklusiv fra mig som forsker (Pirskanen, 2009). Jeg måtte således være opmærksom på de følelser, som mine spørgsmål kunne vække og formulere disse spørgsmål diskret. En anden udfordring, når man foretager interviews, er ikke kun at finde balancen mellem at afrapportere viden samt vise empati, men også at opretholde grænserne mellem et interview og 'terapi' (Pirskanen, 2009). En forskningsinterviewers evne til at lytte opmærksomt og den personlige nærhed, der kendetegner forskningsrelationen, stiller store krav til forskerens evne til at vurdere, hvor langt vedkommende bør gå i sine undersøgelser (Kvale & Brinkmann, 2015b). Jeg forsøgte derfor som interviewer at forsikre informanterne om, at de ikke behøvede at svare på ubehagelige spørgsmål, samt var jeg tilbageholdende, hvis informanterne virkede mindre tilpasse med det specifikke emne for at sikre informanternes komfort og respektere deres autonomi i indsamlingen af empiri.

4. Metode og behandling af empiri

I de følgende afsnit præsenteres studiets metodiske tilgang til indhentning af empiri og analyse heraf. Afsnittet berører begrundelsen for valget af mixed-method som metode og en beskrivelse af det semistrukturerede interview. Efterfølgende forklares oprindelsen af inspirationen for interviewets opbygning samt gives en gennemgang af den udarbejdede interviewguide.

4.1. *Mixed-methods*

I dette studie anvendes en mixed-method tilgang til at undersøge den valgte problemformulering. I mixed-method forskning kombineres både kvantitative og kvalitative tilgange i forsøget på at give en fyldestgørende dækning af det valgte fænomen (Frederiksen, 2020). I dette studie anvendes en mixed-method tilgang gennem kombinationen af kvantitative kodninger af det empiriske materiale og kvalitativt understøttede tekstanalyser, der tilsammen giver en uddybende dækning af informanternes livshistorier. Inden for det narrative forskningsfelt er der tidligere anvendt udelukkende kvantitative mål til undersøgelse af den narrative identitet. Problematikken ved at bruge kvantitative måleredskaber, som eks. spørgeskemaer, er dog at denne tilgang sjældent kan indfange nuancerne i individers narrativer, hvorfor kompleksiteten af fundene svækkes. Af samme årsag er den foretrukne og mest udtømmende metode til undersøgelse af den narrative identitet fortsat den kvalitative metode (Adler et al., 2017). Den kvalitative metode giver mulighed for at stille uddybende spørgsmål, bl.a. gennem interviews, hvilket bidrager til yderligere forståelse af informanternes narrativer. Kombinationen af den kvalitative tilgang gennem anvendelse af interviews og den kvantitative tilgang gennem systematiske kodninger kan således bidra-

ge med en systematisk og kvantificerbar forskning af det empiriske materiale (Adler et al., 2017).

4.1.1. Det semistrukturerede interview

I dette studie anvendes semistrukturerede interviews til indhentning af empiri. Ved anvendelsen af et semistruktureret interview er formålet at forstå informanternes liv ud fra deres egne perspektiver. Denne form for interview søger at indhente beskrivelser af informanternes levede erfaring med henblik på at fortolke betydningen af de beskrevne fænomener (Kvale & Brinkmann, 2015a). Det semistrukturerede interview tager form som en samtale, men det har et fagligt formål og en specifik struktur. Det er hverken en åben hverdagssamtale eller et lukket spørgeskema, men udføres derimod i overensstemmelse med en interviewguide, der fokuserer på bestemte temaer, men som samtidig kan give plads til spontan udforskning (Kvale & Brinkmann, 2015a). Et kvalitativt forskningsinterview søger generelt at afdække et emne både på et faktuel plan og et meningsplan. Det er derfor nødvendigt at lytte til informanternes eksplicite beskrivelser, såvel som det usagte, for at forstå den fulde mening (Kvale & Brinkmann, 2015a). Udformningen af interviewet afhænger af både interviewer og informant, og relationen mellem de to er vigtig for den viden, som deles i samtalen (Fog, 2004). Jeg havde derfor som interviewer den interpersonelle dynamik i tankerne i mødet med informanterne for at sikre, at de følte sig komfortable. Dette kan fremmes ved at forholde sig åbent og nysgerrigt over for den viden, som deles i interviewsituationen samt at man giver plads til, at informanten kan udfolde sit narrativ på egne præmisser (Kvale & Brinkmann, 2015a). Ved indsamling af mundtlige narrativer skal intervieweren således finde en hårfin balance mellem at etablere og vedligeholde interviewets rammer for at sikre indhentning af viden, men uden at styre indholdet af deltagernes svar (Adler et al., 2017). Interviewerens rolle som en ak-

tiv lytter er derfor vigtig, og underbygges af tidligere forskning, der viser, at dette fremmer mere uddybende svar fra informanten (Adler et al., 2017).

4.1.2. Life story interview

I dette studie tages der inspiration fra Dan P. McAdams' semistrukturerede *Life Story Interview* (LSI) til udvikling af interviewguiden (McAdams, 2007). LSI er et hyppigt anvendt instrument til at indsamle omfattende narrative data og har vist sig at være et effektivt middel til at indsamle personlige narrativer. Det faciliterer udformningen af narrativer ved at inddrage vigtige erindringer i den autobiografiske hukommelse gennem livskapitler og mere specifikke livsscener (Adler et al., 2017). Den komplette LSI tager 1-2 timer at gennemgå og producerer en stor mængde data, hvorfor redskabet kan fungere som en skabelon for udarbejdelsen af en interviewguide til undersøgelse af det valgte forskningsområde. I dette studie er der både indhentet narrative data gennem udformningen af livskapitler samt ved at inkludere de scener, der vedrører livets højdepunkt, lavpunkt og vendepunkt pga. deres kortere form og relevans for udforskningen af den narrative identitet (Adler et al., 2017). Formålet med LSI er grundlæggende at høre informantens livshistorie gennem undersøgelsen af deres minder samt deres forventning om, hvordan fremtiden vil udspille sig. Historien, der skabes, er selektiv, forstået på den måde, at den ikke inkluderer alt, hvad der nogensinde er sket for informanten, men derimod giver informanten mulighed for at fokusere de perioder og scener, som de selv finder vigtige for deres selvforståelse (McAdams, 2007). Transskriptionen udarbejdet fra den indhentede data fra LSI, kan efterfølgende analyseres ud fra udvalgte kodematerialer med henblik på at forstå, hvordan den narrative identitet hænger sammen med relevante psykologiske fænomener. I dette studie anvendes modellen for den narrative identitet af McLean et al.

(2020), der indebærer kodningen af strukturelle aspekter, autobiografisk ræsonnering samt affektive- og motivationelle temaer til undersøgelse af det empiriske materiale.

4.1.3. Interviewguide

Studiets interviewguide er udarbejdet med udgangspunkt i LSI til indsamling af informanternes livshistorier. I dette studie tages der primært udgangspunkt i informanternes udarbejdelse af livskapitler, med tilføjelse af enkelte livsscener. Informanterne bliver i interviewet bedt om at fortælle deres personlige livshistorie over syv fortidskapitler, et enkelt fremtidskapitel og tre vigtige scener i livet, herunder højdepunkt, lavpunkt og vendepunkt. Informanterne instrueres indledningsvist i, hvordan interviewet vil forløbe, og de forskellige dele af interviewets forløb. Ved interviewets start bedes informanterne om at give en kort præsentation af dem selv, samt af hvilken forælder, der har et misbrug i deres familie. Informanternes instrueres herefter i at tænke på kapitlerne som længerevarende perioder i deres liv, der både kan beskrive oplevelser, omstændigheder eller personer, der har haft indflydelse og betydning for dem. Informanterne bliver fortalt, at de selv bestemmer, hvad de finder vigtigt at fortælle om deres egen livshistorie. For hvert kapitel bliver informanterne bedt om at give det en titel, som beskriver indholdet. Herudover bliver de bedt om at give alder ved kapitlets begyndelse samt alder ved kapitlets afslutning i slutningen af hvert kapitel. I livsscenerne bedes informanterne om at fokusere på nogle få vigtige scener, der skiller sig ud i deres livshistorie. Dette kan være en begivenhed eller en specifik hændelse, der kan være særlig god eller dårlig, særligt vigtigt eller mindeværdigt. For hver af de tre scener bliver deltagerne instrueret i at give en detaljeret beskrivelse af, hvad der skete, hvornår og hvor det skete, hvem der var involveret, og hvad de tænkte og følte under begivenheden. Derudover bliver informanterne bedt om at reflektere over, hvorfor den specifikke scene er vigtig eller betydningsfuld i deres liv. Infor-

manterne informeres om, at de har syv minutter til hvert kapitel eller scene, hvilket blev valgt med henblik på at give nok tid til et uddybende svar, men samtidig at sikre, at interviewet ikke blev for langt og trættende at gennemføre. Andre studier har instrueret deltagere om at opdele livsfortællingen i ca. ti kapitler (Lind et al., 2019), men pga. af inddragelsen af livsscener og fremtids kapitel, valgte jeg som forfatter et lavere antal kapitler for ikke at overvælde informanterne. Efter gennemgang af kapitler og livsscener blev informanterne stillet nogle få opsummerende spørgsmål for at forstå kvaliteten af deres nuværende relation til forældrene samt omfanget af forældrenes misbrug. Interviewguiden kan tilgås i bilag 1.

4.2. Indsamling af empiri

Det empiriske materiale i nærværende studie blev indsamlet ved anvendelse af et semistruktureret interview. Informanter bestod af unge voksne i alderen 18-25 år med én eller flere forældre med et stof- og/eller alkoholmisbrug. Informanterne blev indhentet fra et gymnasium i Nordjylland, efter aftale med gymnasiets rektor herom. Jeg, studiets forfatter, havde adgang til gymnasiets internetportal Lectio, hvor det var muligt at kommunikere direkte med gymnasiets elever for derved at bevare deres anonymitet. Der blev udsendt en direkte besked fra min egen Lectio-profil til alle elever på gymnasiet med information om min forskningsinteresse, interviewets grundlag, praktiske informationer, projektets formål samt krav til deltagere (se bilag 2). To elever viste interesse i at deltage i interviewet og tog privat kontakt, hvor de gav en kort beskrivelse af dem selv og deres familieforhold. Begge elever levede op til studiets krav til informanter, hvorefter der skriftligt blev aftalt interview-tidspunkter med begge informanter. Interviewene fandt sted fysisk på gymnasiet, hvor jeg kunne booke lokaler udenom gymnasiets ledelse, lærere mm. så elevernes

anonymitet fortsat blev sikret. Under interviewene blev der tilbudt forfriskninger for at give en behagelig oplevelse og opfordre informanterne til at tale frit og have en tryk oplevelse under interviewet. Begge informanter fik tilbudt pauser efter behov, hvoraf den ene informant benyttede sig heraf, idet vedkommende blev følelsesmæssigt berørt under interviewet. Informanten udtrykte dog at være tilpas og sagde efterfølgende, at oplevelsen havde været god og at det havde været både spændende og meget behageligt at deltage. De to interviews blev optaget på en diktafon for at muliggøre efterfølgende transskribering. Inden optagelsens start fik informanterne en introduktion til interviewets opbygning, projektets formål samt gav de skriftligt samtykke (se bilag 3). Ved optagelsens start gav begge informanter mundtligt samtykke, og de fik løbende tid til at læse interviewguiden samt at stille spørgsmål ved evt. tvivl. Informanter fik lov til at bestemme, om de selv ville nedfælde noter og krydse felter af i interviewguiden, eller om jeg skulle varetage dette. Begge informanter ønskede, at jeg skrev noter ned under interviewet. Interviewene varede henholdsvis 1 time og 23 min samt 1 time og 33 min, hvilket ca. var indenfor den tidsramme, som informanterne var informeret om på forhånd.

4.3. Behandling af empiri

I det følgende afsnit præsenteres kodningsmanualerne, der anvendes i analysen til at undersøge informanternes livskapitler og livsscener. Kodningsprocessen udføres i overensstemmelse med tidligere forskning om den narrative identitet, hvor der udarbejdes kodninger for hvert kapitel samt livsscene i livshistorierne (Lind et al., 2019). Efterfølgende udregnes en gennemsnitlig score for livshistoriekapitlerne ved at lægge alle scoringer sammen og dividere resultatet med antallet af kapitler. Der udregnes en gennemsnitlig score for de tre livsscener ved samme fremgangsmetode. I analysen

vil scorene sammenlignes for livskapitler og livsscener, samt informanterne imellem, for at undersøge evt. forskelle i adaptive elementer af deres narrative identitet. Tidligere forskning har skelnet mellem betydningen af kapitler og specifikke minder i relation til autobiografisk hukommelse (Thomsen, 2009), hvorfor der tilmed skelnes mellem kapitler og scener i dette studie. Ved at undersøge specifikke livserfaringer i form af livsscener, i modsætning til den fulde livshistorie, gives forskere mulighed for at stille spørgsmål om betydningen af bestemte oplevelser og om de måder, hvorpå meningsskabende processer adskiller sig på tværs af oplevelser (Adler et al., 2017). Af denne årsag blev specifikke livsscener inddraget i dette studie, idet det muliggøres at undersøge forskelle i den narrative udformning på tværs af minder såvel som at sammenligne de adaptive elementer mellem livskapitler og enkeltstående oplevelser. Kodningerne suppleres yderligere ved citatuddrag fra interviewene med tilhørende kvalitative kommentarer for at skabe en mere dybdegående forståelse for informanternes narrative identitet. Eksempler på kodningerne af tekstmaterialet kan ses i bilag 4.

4.3.1. Kodning af strukturelle aspekter

Der tages i nærværende studie udgangspunkt i *Narrative Coherence Coding Scheme* (NaCCS) til måling af strukturelle aspekter, der er en kodemanual udviklet af Baker-Ward Bauer, Fivush, Haden, Ornstein og Reese (2007). Kodemanualen koder for tre dimensioner af struktur, herunder kontekst, kronologi og tema. I dette studie kodes der udelukkende for konteksten som narrativ indikator for strukturen i interviewene. Kontekst måles i NaCCS ved geografisk lokation samt tid som parametre og vurderes på en skala fra 0 til 3. En fortælling, der ikke nævner hverken tid eller lokation, vil modtage 0 på denne dimension. En fortælling, der inkluderer information om enten tid eller lokation, vil modtage 1. Hvis fortællingen inkluderer information om

både tid og sted, men én af disse aspekter er uspecifikke, vil den modtage en 2 på denne dimension. En fortælling, der er fuldt specificeret med hensyn til tid og lokation, vil modtage 3 point (Baker-Ward et al., 2007). Begge interviews er kodet systematisk for konteksten ved at tildele alle kapitler en separat score fra 0 (hverken tid eller lokation nævnes) til 3 (tidspunkt og lokation nævnes specifikt).

4.3.2. Kodning af autobiografisk ræsonnering

Informanternes autobiografiske ræsonnering udforskes gennem kodning for *exploratory processing*, der refererer til graden, hvortil en person åbent analyserer og udforsker betydningen af tidligere begivenheder for at forstå deres interne påvirkning og indvirkning på deres selvopfattelse. I dette studie tages der udgangspunkt i kodemanualen *Coding Manual: Exploratory Processing* af McLean et al. (2019a). Kodningsmanualen bidrager med forståelse gennem kodning for adskillige narrative kvaliteter, der kan indikere udforskende bearbejdning af oplevelser. Disse kvaliteter detekteres ud fra otte overordnede punkter: 1) En generelt stærk fokus på de interne tanker og følelser, der er forbundet med begivenheden. 2) Anerkendelse og analyse af følelsesmæssig påvirkning. 3) Komplexitet af narrativ form. 4) En udforskende beskrivelse af, hvordan personen reagerede på begivenheden. 5) Anerkendelse af tidligere eller nuværende usikkerhed på grund af aktiv udforskning. 6) Eksplícite bestræbelser på at udtrykke hvordan man er blevet ændret af eller har lært noget fra begivenheden. 7) Et andet synspunkt eller perspektiv i nutiden end i fortiden. Til sidst er nummer 8) der indebærer, at graden af exploratory processing nedsættes, hvis der er beskrivelser til stede, der antyder en modvillighed ift. at forbinde den tidligere begivenhed med nye forståelser af selvet, enten ved at minimere betydningen af den tidligere begivenhed eller distancere det nuværende selv fra begivenheden. Exploratory processing måles på en 4-punkts skala, hvortil hvert kapitel i informanternes

livshistorie tildeles en score, hvorefter pointene lægges sammen og der findes et gennemsnit for hver informant. Den samme fremgangsmåde anvendes på livsscenerne. Scoren vurderes ud fra følgende punkter: 1) Fortællingen er minimalt udforskende; meget minimal eller ingen evidens for udforskende bearbejdning. 2) Fortællingen er noget udforskende; nogle indikatorer for udforskende bearbejdning er til stede, men det er ikke særlig veludviklet og fører ikke til yderligere forståelse. 3) Fortællingen er klart udforskende; flere indikatorer for udforskende bearbejdning er til stede, og/eller nogle er veludarbejdede. 4) Fortællingen er meget udforskende; flere indikatorer for udforskende bearbejdning er til stede og meget veludarbejdede; udforskende bearbejdning er et stærkt, centralt tema i fortællingen. Bedømmelsen er foretaget af studiets forfatter, der har vurderet kvaliteten og kvantiteten af de ovenstående 8 kvaliteter i narrativerne (McLean et al., 2019a).

4.2.3. Kodning af Agens

Narrativer med høj grad af agens er grundlæggende fokuserede på fortællerens autonomi og handlekraft. I dette studie tages udgangspunkt i kodemanualen *Coding Manual: Agency & Communion af* McLean et al. (2019b), der er en af de mest anvendte manualer i analysen af agens inden for forskningsfeltet. Agens kodes på en skala fra 0 til 4, hvor punkterne beskrives som følgende: 0) Fortælleren er helt magtesløs og underlagt omstændighederne samt er al handling motiveret af eksterne kræfter. 1) Fortælleren er i nogen grad underlagt omstændighederne, med primær kontrol over plottet i hænderne på de eksterne kræfter. 2) Narrativet viser både handlingsorienterede og ikke-handlingsorienterede elementer. 3) Fortælleren er minimalt underlagt omstændighederne og har selv hovedparten af kontrollen over plottet. 4) Fortælleren er handlingsorienteret, i stand til at påvirke deres egne liv, initierer ændringer på egen hånd, og opnår en vis grad af kontrol over forløbet af deres oplevelser. Det kan

indebære en beskrivelse af en kamp for at opnå denne oplevelse af agens (McLean et al., 2019b).

4.2.4. Kodning af communion

Narrativer med en høj grad af communion, handler grundlæggende om forbindelse, intimitet, kærlighed, tilhørsforhold, forening, venskab samt omsorg for fortælleren. I dette studie tages udgangspunkt i kodemanualen *Coding Manual: Agency & Communion* af McLean et al. (2019b). I kodningsmanualen kan man kode agens og communion uafhængigt af hinanden, og manualen er tilmed en af de mest anvendte til kodningen af communion inden for forskningsfeltet (McLean et al., 2019b). Communion kan ifølge manualen afsløres i det eksplicitte sprog samt i deres pronomenbrug (eks. er "vi" mere fællesskabsorienteret end "jeg"). Deltagerne kan omvendt også diskutere deres mangel på forbindelse til andre, hvilket scores som en lav grad af communion. Communion kodes på en skala fra 0 til 4, hvor de hvert punkt beskrives som følgende: 0) Fortælleren er helt frakoblet, isoleret eller afvist, og stærkt frakoblingssprog er dominerende. 1) Fortælleren er hovedsageligt frakoblet fra andre, og frakoblingssprog er dominerende, men der er stadig tilstedeværelse af nogen forbindelse til andre eller frakoblingssproget blot er mildt negativt. 2) Narrativet viser både fællesskabs- og frakoblings-elementer. 3) Fortælleren er hovedsageligt forbundet med andre, og forbindelsessprog er dominerende, selvom noget frakobling stadig er til stede eller forbindelsessproget blot er mildt positivt. 4) Fortælleren er meget forbundet med andre, og forbindelsessprog er dominerende (McLean et al., 2019b).

4.2.5. Kodning af redemption

I dette studie tages udgangspunkt i kodemanualen *Coding narrative accounts of autobiographical scenes for redemption sequences* af McAdams (1999) til måling af tilstedeværelsen af redemption i informanternes livsscener. En livsscene med en høj grad af redemption indebærer, at fortælleren opnår en forløsning, ofte efter en periode med kamp, konflikt eller moralsk svigt. Denne scene indebærer typisk, at karakteren enten gør bod for tidligere fejl og derved finder indre fred eller forsoning, eller at vedkommende gennemgår en transformerende oplevelse, der fører til personlig vækst eller positiv forandring. Redemption kodes ifølge McAdams (1999) ud fra fire punkter: Først kodes for tilstedeværelsen af redemption, hvor en negativ begivenhed leder til et positivt udkom. Dette kan ske gennem at fortælleren enten bringer et offer for at opnå noget, ved at personen oplever en heling efter eks. en sygdomsperiode, at vedkommende oplever en udvikling eks. interpersonelt eller personligt, ved at fortælleren lærer en vigtig lektie, eller endeligt ved at personen oplever en forbedring i sit liv. Tilstedeværelsen af en sådan scene giver 1 point. Hvis scenen lever op til disse krav, kan der gives endnu tre bonuspoint for tilstedeværelse af henholdsvis: en oplevelse af agens på baggrund af begivenheden, en oplevelse af øget communion pga. begivenheden samt ved tilstedeværelsen af det, der omtales som *ultimate concerns*. Ultimate concerns indebærer, at fortælleren står ansigt til ansigt med enten døden, gud eller andre religiøse og/eller spirituelle elementer, og der tilføjes et bonuspoint på baggrund af sådan en oplevelse, idet en sådan oplevelse vurderes særlig indflydelsesrig for den narrative identitet (McAdams, 1999). Således kan en livsscene opnå mellem 0-4 point per scene. Der kodes kun for redemption i informanternes livsscener og ikke i livskapitlerne, idet scenerne illustrerer særligt vigtige momenter i informanternes livshistorier, hvorfor tilstedeværelsen af redemption forventes mere

fremtræden samt beskriver redemption overgange fra negative til positive følelser på baggrund af specifikke begivenheder (McAdams, 1999). Hver scene modtager point, hvorefter pointene lægges sammen, og der findes et gennemsnit for hver informant.

5. Analyse af empiri

I følgende afsnit vil analysen af studiets indsamlede empiri gennemgås. Først vil studiets to informanter præsenteres, hvorefter analysen af de strukturelle aspekter af informanternes livshistorier vil inddrages. Herefter præsenteres informanternes autobiografiske ræsonnering i narrative, hvorefter analysen for de affektive og motivationelle temaer gennemgås.

5.1. Præsentation af informanter

Thomas

Thomas er 18 år gammel og er i gang med sin gymnasiale uddannelse. Thomas er vokset op med en far med et alkohol- og hashmisbrug, der har krævet periodiske indlæggelser på afvænningssteder. Thomas' forældre blev skilt, da han var barn, og Thomas boede skiftevis hos sine forældre indtil han blev 11 år, hvor faderens misbrug blev for slemt til, at børnene måtte bo hos ham. Thomas har en tvillingebror og en storesøster, som han er opvokset med. Han har mange minder om skænderier mellem sine forældre, og er blevet slået af sin far op gennem sin opvækst. Thomas oplevede selv at komme på afveje og måtte skifte skole, da han overfaldt en kammerat i 7. klasse og fik en vennegruppe, der drak en del og tog stoffer. Thomas er afholdende i dag og har i sine sene teenageår fået en passion for kampsport, samt har han genfundet sin tro på Gud, hvorfor han ser sig selv som en meget troende kristen. Tho-

mas' far er i dag nogenlunde ædru, men har stadig tilbagefald. Thomas ser store ligheder mellem sig selv og sin far, og begge hans forældre er en stor del af hans liv.

Emma

Emma er 21 år gammel og går på gymnasiet. Emma er vokset op med en far med et alkoholmisbrug. Emmas forældre blev skilt, da hun var 2 år gammel, og hun har skiftevis boet hos forældrene sammen med sin tvillingsøster og lillebror, indtil hun flyttede hjemmefra som 18-årig. Emma har gennem sin opvækst skærmet sine søskende for faderens misbrug, når de har boet hos ham, og hun har gennem sin opvækst følt sig meget alene og har haft svært ved at finde venskaber. Emmas mentale helbred tog et dyk, da hun var 18 år, hvor hun måtte droppe ud af gymnasiet og blev indlagt på psykiatrisk afdeling pga. hendes reaktion på sine opvækstbetingelser. Sidenhen startede Emma dog i terapi, der hjalp hende samt gav hende et fællesskab, hvori hun fandt stor støtte. Emma er efterfølgende vendt tilbage til gymnasiet for at afslutte sin uddannelse og bor i dag i et hus med sin tvillingsøster. Emma er meget tæt med sin mor, og har et nogenlunde forhold til sin far, men har fortsat svært ved at tro på, at han taler sandt om at være ædru.

5.2. Analyse af strukturelle aspekter

De strukturelle aspekter ved informanternes livshistorie måles i dette studie ved anvendelsen af kodemanualen NaCCS gennem kodning for narrativernes kontekst, herunder inddragelsen af tid og lokation (Baker-Ward et al., 2007). Konteksten måles på en skala fra 0 (hverken tid eller lokation nævnes) til 3 (tid og lokation nævnes specifikt). I det følgende afsnit vil en præsentation af strukturen i de to informanternes livshistorier præsenteres med udgangspunkt i kodningsmanualen med et supplement

af citater og kvalitative kommentarer for at give en mere dybdegående forståelse for strukturen i informanternes narrative identitet.

Thomas

Thomas inddelte sine syv kapitler med følgende titler: 1) Opdagelsen, 2) Afslutningen, 3) Inden, 4) Min søster, 5) Pandrup, 6) Overgangen, 7) Kristendom og 8) Livets værk. Thomas' gennemsnitlige kontekstscore ligger på 3 på en skala fra 0 til 3, hvilket indikerer at både tid og lokation nævnes specifikt i alle 8 kapitler. I de tre specifikke livsscener, hvor Thomas beskriver henholdsvis sit højdepunkt om sin første boksetræning, sit lavpunkt om at blive truet af sin far og vendepunktet om sit møde med Jesus, har han en kontekstscore på 2,33, hvilket igen er højt. Der kan i følgende citat fra kapitel 3) Inden ses et eksempel på, hvordan Thomas inddrager både specifik tid og lokation i hans beskrivelse af tiden inden, han vidste, sin far var alkoholiker:

T: Det var på et tidspunkt, hvor det var, han boedeovre her et sted i Aalborg, der hedder Grønnegården og nede ved Skalborg, der over for McDonalds. (...) Jeg prøvede at ringe til ham, og han lød meget træt, og han kunne ikke rigtig snakke dansk (...) Så jeg tænker ”hold kæft han er træt” og så gav jeg telefonen til min mor og var sådan ”kan du ikke lige prøve at snakke til ham”. Jeg tror, jeg var 9 eller sådan noget. Så hun kunne selvfølgelig godt mærke med det samme, at der var et eller andet lort der. Så vi prøvede at køre ned, og så sidder vi derude udenfor i et kvarter eller sådan noget der for bare at få ham til at åbne døren, og vi vidste godt han var vågen, for han tog telefonen, men han var for fuld og for høj til at overhovedet at komme ud og åbne døren.

I alle sine kapitler formår Thomas at nævne både den specifikke lokation og tid spontant uden interviewerens indblanding, som i ovenstående citat, hvorfor han meget vellykket formår at inddrage konteksten i sin livshistorie. Det er derimod blot i en enkelt af livsscenerne, i højdepunktet, at han ikke nævner en specifik tid som kontekst. Det er muligt, at den tidsmæssige kontekst mangler, da han allerede i sine fortidskapitler har omtalt samme sted og tidsperiode i kapitel 5) Pandrup, der også omhandler hans tid i Pandrup Bokseklub. Overordnet set er Thomas meget detaljeret i hele sin livshistorie, både ift. konteksten og persongalleriet. Oplevelsen som lytter er dog også, at formidlingen indimellem bliver mere faktuel end personlig, og at detaljegraden fører til, at narrativet mister retning. Det sker flere gange i løbet af interviewet, at Thomas kommer ud ad en tangent, hvor han ikke længere forholder sig til sine egne oplevelser, men derimod fokuserer på sine familiemedlemmers erfaringer og følelser samt detaljer ved tid og lokation. Et eksempel på dette er i kapitel 2) Afslutningen, som omhandler den tidsperiode, hvor Thomas' far begyndte at modtage hjælp for sit misbrug:

T: Så og min far han synes også, det var, det var rigtig, det var en rigtig god tid, og det hænger måske sammen med, at min far han er lige kommet tilbage fra afvænning igen, fordi at han altså selvfølgelig kommer til at falde i. Det er jo en del af af rejsen, så han er jo, han er faldet lige, han havde den her hårde periode på nogle måneder, hvor det var, han drak rigtig meget, og så valgte han selv den her gang at sige, nu skal han i afvænning. Og så har han set et sted på torvet, der hedder, åh hvor fanden er det, her det ligger i Hanstholm, det har lige været på TV. De har haft sådan en udsendelse. Nu kan ikke huske hvad det hedder.

Thomas fokuserer flere gange på sin fars erfaringer frem for sine egne som i ovenstående citat, og som interviewer kan det nogle gange virke svært at få Thomas tilbage på sporet. Generelt for Thomas' konstruering af sin livshistorie, er det tydeligt, hvordan den autobiografiske tid konstrueres med sin fars misbrug i fokus, eks. ved at hans tidlige barndomskapitler har misbruget som omdrejningspunkt. Thomas udviser også lidt problemer ift. strukturen for interviewet, særligt at finde på titler, der kan opsummere kapitlernes betydning eller generelt at huske minder fra sin barndom, som det beskrives i følgende citat:

T: Det ved jeg sgu ikke helt, jeg ved ikke helt, hvad jeg skal putte i kapitel 5. Nej måske, det ved jeg sgu ikke helt, jeg ved altså, det er måske lidt svært. Jeg har ikke altså sådan så mange minder om det, fordi det også skete, da jeg var meget meget ung, og det var rigtig svært. Så jeg har fået at vide, at det jo nok bare nogle minder, jeg har skubbet væk og sådan ikke gider at tænke på. Så det det ved jeg, det ved jeg faktisk ikke.

Generelt forholder Thomas sig meget til de samme minder på tværs af livshistoriekapitlerne og i livsscenerne, hvor hans interesse for boksning går igen, hans fars trusler om vold samt hans religiøse åbenbaring, der alle tre nævnes i både et kapitel og en livsscene. Det er muligt, at dette blot er vigtige elementer i hans liv, men som interviewer får man også en oplevelse af, at Thomas er lidt begrænset i udforskningen af sin livshistorie.

Emma

Emma inddelte sine syv kapitler med følgende titler: 1) Børnehave, 2) Skolen, 3) Fritidsaktivitet, 4) Terapi, 5) Fællesskab efter terapi, 6) Ekskærestes familie, 7) Flytte hjemmefra og 8) Familie. Emmas gennemsnitlige kontekstscore ligger på 1,75 på en skala fra 0 til 3. Dette er tættest på scoren 2, der indikerer, at hun typisk nævner både tid og lokation som kontekst, men oftest kun er specifik omkring enten lokationen eller tiden. På tværs af de tre scener, der inkluderer højdepunktet om at blive uddannet salgsassistent, lavpunktet om at droppe ud af gymnasiet og vendepunktet om at flytte sammen med sin søster, har Emma et gennemsnit for kontekstscore på 3, der betyder, at hun i alle tre livsscener er specifik i både lokation og tid. I det følgende citat fra kapitel 1) Børnehave, kan et eksempel ses, hvor Emma inddrager konteksten, men ikke bliver specifik i sine detaljer:

E: Ja, jeg ved i hvert fald også, jeg på et tidspunkt får sådan en støttepædagog tilknyttet, øhh som sådan skulle gå rundt med mig hele tiden, og jeg holdt også pauser sammen med hende. Til sidst var jeg ikke sammen med de andre børn, så var jeg med hende på lærerværelset. Ja, fordi der var mange konflikter med de andre børn.

Emma forholder sig mest til indvirkningen af hendes personlige erfaringer på sine følelser og personlige udvikling, og kun nogle gange inddrages en specifik kontekst for kapitlet spontant. I sine livsscener er Emma mere konkret i konteksten for narrativet. Dette kan bl.a. ses i følgende citat fra højdepunktet, hvor Emma fortæller om en eksamensoplevelse:

E: Altså det ja, det var i Århus eller Årlev ved Aarhus. Så er viovre hos i hovedkontoret. Det var i Salling Group, og hele min familie var der. Jeg havde også nogle

af mine venner med, og ja så var jeg til inde til eksamen. Det gik bare mega godt.

Jeg kom ud med et 10-tal, og det var jeg bare mega glad for. (...)

IA: Ja. Så det gav en tiltro?

E: Ja helt sikkert, og sådan det der med at jeg følte sådan lidt, hvis jeg kan klare det her, så kan jeg klare rigtig meget. Altså fordi de år, jeg var i elev, var de samme år, som jeg gik i terapi. Og det var nogle hårde år, så jeg følte ligesom, at hvis jeg kunne balancere alt det så, det skulle jeg nok kunne nå, det jeg sætter mig for.

Det er tydeligt i de tre livsscener, at Emma anvender særligt en autobiografisk tid som kontekst, når hun fortæller, og knytter sine forskellige oplevelser sammen i perioder baseret på hendes livserfaringer frem for sin faktiske alder såsom "*de samme år, som jeg gik i terapi*" eller "*før jeg droppede ud*". Den øgede inddragelse af konteksten i livsscenerne er muligvis pga., at hun bliver bedt om at beskrive nogle mere konkrete og enkeltstående oplevelser frem for de længere perioder, som kapitlerne repræsenterer, og minderne derfor bare er mere klare for hende. Emma nævner selv i kapitel 4) Terapi, at hun generelt har svært ved at huske ting fra sin barndom. Emma beskriver sine glemte minder som følgende:

E: Ja ja. Det er det, og så vil jeg sige sådan, jeg tror lidt, at min overlevelsesstrategi sådan, det har været for mig, at jeg har glemt rigtig mange ting fra barndommen, og når man så kommer til at snakke med andre mennesker og høre deres historier, så er der også nogle ting, man kommer i tanke om, som man egentlig havde glemt ja.

I sin inddragelse af konteksten er det umiddelbart også nemmere for Emma at inddrage konteksten i de minder, der er sket for nyligt, frem for hendes oplevelser op gennem barndommen. I både kapitel 5) Fællesskab efter terapi og kapitel 7) Flytte

hjemmefra, scorer hun 3 i kontekstscore, hvilket både er kapitler, som er sket for nyligt, men også kapitler, som hun beskriver som mere positive oplevelser. Det er muligt, at Emma finder det nemmere at inkludere konteksten, når hun ikke skal genbesøge de mere følelsesladede perioder i hendes barndom.

Sammenligning af Thomas og Emma

Gennemgående for de to interviews, er det tydeligt, at Thomas inddrager en del mere kontekst i sin livshistorie, end Emma gør. På trods af inddragelsen af de detaljerede beskrivelser af lokationer eller alder, så fremstår Thomas' beskrivelser periodisk mere forvirrende som lytter, end Emmas beskrivelser. Dette skyldes, at indholdet i Thomas' narrativ svinger i relevans, hvorfor den tematiske kohærens synes lavere. Thomas bevæger sig mellem at fortælle sin egen livshistorie til nogle gange at bevæge sig over i et narrativ, der tenderer til at være et vikarierende narrativ om sin far. Strukturen for de to interviews opleves derfor en del forskelligartet som interviewer.

5.3. Analyse af autobiografisk ræsonnering

Informanternes evne til at reflektere over egne erfaringer og indvirkningen på deres selvopfattelse vurderes, som tidligere beskrevet, ud fra McLean et al. (2019a) *Coding Manual: Exploratory Processing*, hvortil hvert kapitel samt livsscene kodes på en skala fra 1 (minimalt udforskende) til 4 (meget udforskende). I det følgende afsnit vil scorene for exploratory processing inddrages med tilhørende kvalitative kommentarer for at tydeliggøre, hvordan informanterne skaber sammenhæng mellem deres erfaringer og deres selvforståelse.

Thomas

Thomas' gennemsnitlige score er på 1,9 for livshistoriekapitlerne, hvilket er tættest på scoren 2, der indebærer, at der er nogle indikatorer for udforskende bearbejdning til stede, men det er oftest er mindre veludviklet og ikke fører til yderligere forståelse.

Thomas' gennemsnitlige score for livsscenerne ligger på 2,3, hvilket er lidt højere end i kapitlerne, men igen ligger tættest på scoren 2. Thomas har individuelle kapitel- samt livscene-scores der spænder fra 1 til 3. Han er generelt mindre udforskende i sit narrativ og scorer i flere kapitler lavere, idet han udviser vanskeligheder ved at knytte sine tidligere oplevelser sammen med sit nuværende selv billede eller minimerer indflydelsen af sine erfaringer. Et eksempel på, hvordan Thomas har svært ved at knytte sine erfaringer sammen med sit selv billede, kan ses i følgende citat fra kapitel 3) Inden, der har en score på 1. I citatet bliver Thomas spurgt ind til sine tanker om at se sine forældre skændes, og tiden hvor hans far drak meget, men Thomas endnu ikke vidste, at hans far var alkoholiker:

IA: Hvad siger det her kapitel så om dig? Ændrede det noget i dig?

T: Nej ikke rigtigt. Jeg glemte det rimelig hurtigt bagefter, og så kom det selvfølgelig tilbage, da det var, jeg fandt ud af, at min far var alkoholiker, og så var jeg sådan lidt, det var sgu nok derfor, han ikke kunne åbne den dør.

Dette er med til at trække kapitlerne og livsscenerne ned i score ud fra kodemanualens kriterier, selvom han ellers i andre tilfælde får udforsket sit narrativ gennem bl.a. beskrivelser af sit følelsesliv eller ved at fortælle hvordan han har udviklet sig på baggrund af sine oplevelser. Dette kan bl.a. ses i et uddrag fra kapitel 6) Overgangen, hvor han fik en score på 3, der omhandler Thomas' start på en ny folkeskole, efter

han blev smidt ud af sin gamle for at udøve vold mod en kammerat. Thomas beskriver, hvordan mødet med de nye elever var med til at ændre hans syn på sig selv:

IA: Hvad siger det her kapitel om dig? Så nu siger du selvfølgelig, der har været en forandring, men kan du også beskrive den forandring i dig?

T: Ja, jeg tror til at starte med, så var jeg meget sådan, jeg var ikke så, altså jeg jeg var, jeg var ikke måske min egen person. Jeg tror jeg lod meget hvad andre sagde påvirke, hvordan jeg havde det, eller hvordan jeg tænkte. Altså når det er de siger, at at dem der gik på den nye skole, at de var, at de var nogle mærkelige nogen og sådan noget der, så nå jamen det er de jo så bare, og så da det var jeg begyndte at snakke med dem, så brugte jeg jo ligesom mit eget hoved og tænke på, altså de er jo ikke mærkelige. (...) Så jeg tror, jeg ændrede lidt mig selv. (...) Det gør jo, at jeg føler, at jeg kan være et funktionelt medlem af samfundet. Hvis jeg bliver ved med de der tabere der, så havde jeg nok været i fængslet eller et eller andet pis, fordi de er jo, de er gået videre til at lave værre ting. Så det skal jeg ikke være, det det er jeg glad for, jeg ikke er en del af.

Som det tydeliggøres i ovenstående citat, kan Thomas udmærket reflektere over sine erfaringer og udforsker gerne sin egen personlige udvikling i sammenhæng med sit selvbillede. Det er dog tydeligt gennem interviewet, at Thomas typisk er mere reflekterende over egne følelser og egen udvikling, når det ikke handler om hans familierelationer. Han knytter derimod i mindre grad sine erfaringer med sin familie og de minder, som han har med sin far, sammen med sit selvbillede. Thomas beskriver bl.a. de gange, hvor hans far har slået ham som følgende:

T: Altså så det det det, ja det tror jeg, det er ikke, det er ikke noget, jeg går og tænker over og tænker "*wow min far han slog mig også*". Det var bare normalt, og det

altså, jeg ville stadig ikke sige, at det var forkert, det han gjorde, det ville jeg ikke var. Jeg ville ikke sige, jeg ville altså, jeg kan godt forstå, hvorfor han gjorde det.

Citatet er et uddrag fra Thomas' lavpunkt-livsscene, hvor han fortæller om, at hans far truede ham med at slå ham med en knyttet næve, men Thomas ser ikke volden som årsagen til lavpunktet og som noget, der har gjort indtryk. Alligevel beskriver Thomas i kapitel 5) Pandrup, der har en score på 2, om hvordan en følelse af frygt for ikke at kunne forsvare sig, motiverede ham til at påbegynde kampsport:

T: Jeg ville ikke rigtig kunne beskytte mig selv, fordi jeg var så svag og ikke rigtig havde, jeg ikke havde nogen evner til at til at slå fra mig eller noget. (...)

IA: Du siger, at det kom lidt for den her frygt for at være svag?

T: Ja.

IA: Den her frygt for ikke at kunne slå fra sig, og så til at kunne beskytte sig selv. Havde du et behov for altså at lære det?

T: Nej, jeg havde, selvfølgelig havde jeg ik' det, fordi det det sker ikke så meget og og hvis nu altså det, man siger altid, det kommer ikke til at ske for mig ik'. Så altså jeg har aldrig rigtig været i situationer, hvor der var sådan rigtig fare for mig, men det er jo bare sådan en normal drenge-tanke, drenge frygt, at hvis der sker noget, så skal jeg lære at beskytte mig selv. Så det har ikke været et behov for mig. Det er ik' fordi, jeg har skulle beskytte mig fra nogle nogle onde gutter eller beskytte mig for min far for den sags skyld, nej.

Samtidig med at Thomas fortæller og udforsker sine tanker om at føle sig svag, og hvordan kampsporten giver ham selvtillid, så kan han ikke selv genkende behovet for at overvinde denne frygt som en del af sig selv. Thomas kan særligt ikke genkende sig selv i tanken om, at han skulle frygte sin far, hvorfor denne kobling virker meget

fremmed for ham. Som lytter får man en oplevelse af, at Thomas indimellem har svært ved at skabe sammenhæng mellem sine oplevelser eller udtalelser og sit selvbillede, hvilket får narrativet til at fremstå noget modsætningsfyldt.

Emma

Emma gennemsnitlige score for exploratory processing er på 2,6 for livshistoriekapitlerne, hvilket er tættest på scoren 3, der indebærer, at fortællingen er klart udforskende, hvor der er flere indikatorer til stede for udforskende bearbejdning og/eller at nogle er veludarbejdede. Emmas gennemsnitlige score for livsscenerne ligger på 3,3, hvilket er lidt højere end i kapitlerne, men også ligger tættest på scoren 3. Emma har individuelle kapitel- samt livsscenescorers der spænder fra 2 til 4. Ét af de kapitler, hvor Emma er særligt udforskende, er i kapitel 4) Terapi, der har en score på 4. Emma reflekterer i høj grad over hendes følelser, indvirkningen af terapien og hvordan hendes selvbillede samt synspunkter har ændret sig. Emma beskriver det. bl.a. som følgende:

E: Ja fordi jeg tror, jeg begyndte i gruppeterapi hos TUBA, og det tror jeg bare, det var ret måske næsten skelsættende, det vil jeg sige. Sådan for mit liv. Altså, jo man kan næsten sige der sådan der var en Emma før terapi og en Emma efter, ja. Det har haft stor betydning for mig.

IA: Den her betydning her, hvad indebærer den?

E: Altså der er sådan mange ting i det, men sådan én én af tingene er det der med, at før jeg kom i terapi, havde aldrig snakket med nogen om min barndom eller sådan og hvad jeg levede i. Og efter det, så nu kan jeg nemt snakke om det. Jeg kan stadig godt blive berørt af det, men jeg ved, at jeg godt kan snakke om det. Og jeg ved også det med altså sådan ansvaret for det, altså før det synes jeg, jeg havde et stort ansvar

for, hvad der skete i min familie, og hvorfor det var sådan. Men nu ved jeg, det er ikke mit ansvar, at hverken holde styr på noget eller sådan ja.

Udover at kunne udforske sine følelser og beskrive en udvikling i, hvordan hun så sig selv før terapi versus hendes nuværende tanker, så formår Emma også i flere kapitler at rumme modsætningsfyldte følelser i sin udforskning af hendes erfaringer. Dette gør hun bl.a. flere gange i kapitel 7) Flytte hjemmefra, der også har en score på 4, når hun beskriver den ansvarsfølelse hun havde overfor sine søskende derhjemme versus den frihed, som hun fik, da hun flyttede:

E: Jeg tror, jeg følte det ansvar for at beskytte mine søskende og sådan skærme lidt for dem, ja. Og så tror jeg på et tidspunkt, jamen jeg tror bare, at jeg havde fået nok. Ja, sådan kun at skulle tænke på, hvad jeg har brug for, og hvad jeg har lyst til. Men samtidig var det selvfølgelig også lidt hårdt, fordi da jeg flyttede, så efterlod jeg jo lidt bare mine søskende derhjemme. Så var der jo ikke nogen til sådan at skærme for dem, nej. Jeg tror jeg bare, ja jeg havde ikke mere energi der. Så jeg tror, det var den rigtige beslutning for mig, og så er det første gang, jeg sådan prøvede rigtigt sådan at sætte mig selv først. Jeg havde brug for at flytte hjemmefra, så nu gjorde jeg det ligesom for min skyld.

IA: Kan du huske, hvad du tænkte dengang, du flyttede hjemmefra?

E: Altså det var selvfølgelig virkelig spændende og dejligt og sådan noget, men der var også mange bekymringer.

Emma beskriver også flere gange, hvordan hendes nuværende tanker om sine oplevelser er anderledes, end de var i momentet, hvilket også er med til at vise, hvordan hendes evne til at fortolke sine erfaringer har udviklet sig over tid. Dette kan bl.a. ses

i følgende citat fra kapitel 5) Ekskærestes familie om at navigere dynamikkerne i en anden familie, hvor der også var en misbrugende forælder:

E: Det var ikke sådan vildt fedt, også fordi jamen det er det der med, at nu havde jeg lige lært: det er ikke mit ansvar. At du ved, alle de der værktøjer. Og så at man så kan komme til at glemme dem lidt. Jeg ved jo godt inderst inde: det er ikke mit ansvar, men så kommer man måske alligevel til at påtage sig et ansvar, som man ikke burde. Også fordi jeg tror nu, det der med, at måske i virkeligheden ville jeg godt bare beskytte min daværende kæreste og så lidt tage ansvaret fra ham.

I de senere kapitler i Emmas livshistorie er hun meget udforskende, som vist ovenfor. Dog er dette ikke helt tilfældet i de tidlige kapitler om hendes opvækst. Her har Emma sværere ved at sætte ord på sine følelser, og en enkelt gang udviser hun også en mindre modstand ift. at koble hendes erfaringer med hendes selvbillede. Dette er i kapitel 1) Børnehaven, der har en score på 2:

IA: Den her periode, hvad siger den sådan om dig som person. Har du forandret dig sådan gennem det her kapitel og den her oplevelse?

E: Jeg ved ikke, om jeg havde forandret mig i den periode. Det ved jeg ikke lige.

Emma formår dog alligevel at sætte lidt ord på sine følelser, når hun bliver spurgt yderligere ind til hendes oplevelser. Det er dog alligevel tydeligt som interviewer, at hun er mere komfortabel med at snakke om hendes senere livskapitler.

Sammenligning af Thomas og Emma

Fælles for informanterne er, at de kapitler, som omhandler deres barndom, har lavere scores for autobiografisk ræsonnering, hvor deres nyere kapitler er mere udforskende. Herudover scorer begge informanter højere i deres livsscener end i livskapitlerne. Det er muligt, at informanterne simpelthen har sværere ved at koble erfaringer fra deres tidlige barndom sammen med deres selvbillede, fordi de var en del yngre da kapitlerne udspillede sig, men det er også muligt, at de blot har større modvillighed i at udforske deres følelser i relation til deres fædre pga. de følelsesmæssige konsekvenser, der kan opstå ved at inddrage mere negativt ladede minder i deres narrative identitet.

5.4. *Analyse af affektive og motivationelle temaer*

I det følgende afsnit vil de affektive og motivationelle temaer i form af agens, contamination og redemption gennemgås. Analysen af agens og contamination vil inddrage kodninger af både livskapitler samt livsscener, hvor analysen af redemption blot vil fokusere på livsscenerne. Løbende understøttes kodningerne af citater og kvalitative kommentarer for at tydeliggøre evt. forskelle i graden af temaernes tilstedeværelse mellem informanternes kapitler samt livsscener.

5.4.1. Analyse for agens

Informanternes oplevede handlekraft og autonomi i deres narrativer kodes med udgangspunkt i kodemanualen *Coding Manual: Agency & Communion* (McLean et al., 2019b). Informanternes agens vurderes på en skala fra 0 (ingen agens) til 4 (høj agens), hvor der findes en gennemsnitscore for både livshistoriekapitlerne samt for livsscenerne.

Thomas

Thomas' gennemsnitlige score er på 1,75 for livshistoriekapitlerne, hvilket er tættest på scoren 2, der indebærer, at narrativet viser både handlingsorienterede og ikke-handlingsorienterede elementer. Thomas' gennemsnitlige score for livsscenerne ligger på 2, hvilket er lidt højere end i kapitlerne, men med samme tendenser. Thomas har individuelle kapitel- samt livsscene-scores der spænder fra 0 til 4, så dette vil sige, at han scorer i ekstremerne af tilstedeværelse af agens ved, at den enten er meget høj eller helt fraværende. Thomas har tydeligt mindre agens i sit narrativ i de tidlige livshistoriekapitler omhandlende sin barndom, hvor han udelukkende scorer 0 eller 1 i kapitlerne, hvilket er med til at sænke den samlede score ret markant. Det lave niveau af agens viser sig eks. ved, at Thomas udtrykker, at han ingen indflydelse har på de hændelser, der sker. Dette kan bl.a. ses i kapitel 2) Afslutningen, der har en score på 1, hvor Thomas fortæller om moderens valgt om at respektere, at faren ikke ønskede hjælp fra familien med at håndtere sit misbrug:

T: Før i tiden hvis det var, han sagde nej, så havde min mor ikke lyttet. Øhm så det at hun lyttede, det viser, at vi stoler på ham. (...) Nu har han vist os, at han kan godt selv.

IA: Okay. Du siger det her med, at det er din mor, der ligesom viser den her forståelse og og giver ham lidt kontrollen. Der er du så enig med hende?

T: Ja, det er min mor. Jeg har ikke noget valg, hun bestemmer selvfølgelig, men jeg kan sgu godt, jeg kan, jeg kan, jeg kan også godt se det selv, at han er lidt mere, hvad hedder det, hvad man kan sige *independent*. Altså han kan godt lidt stå på sine egne ben.

Thomas' beskrivelse af sine barndomsår er ret passiv, og han accepterer generelt ret ukritisk sine forældres beslutninger, når han fortæller om dem. Han har mange logiske forklaringer for sine forældres handlinger, men hans egne synspunkter og følelser forsvinder ofte i narrativet. Samtidig giver han dog udtryk for en manglende kontrol over sine omstændigheder og et savn efter mere nærhed og kontakt med faren. Thomas udviser dog i andre dele af sin livshistorie høje niveauer af agens og tro på egne evner, selvom narrativet stadig ofte centrerer om relationen til faderen. Dette sker bl.a. ved, at Thomas ønsker at gøre sin far glad ved at udleve farens fremtidsdrøm. Dette udforsker Thomas i kapitel 8) Livets værk, der er Thomas' fremtidskapitel, som har en score på 4:

T: Også og jeg vil gerne have, den den, hvad hedder, restaurant skal være opkaldt efter min far. For min far, han skulle have haft en restaurant her i Aalborg, men så blev han, så blev han handicappet, så det tog muligheden for ham væk. Så jeg vil gerne have, jeg vil gerne opkalde restauranten efter min far og så dedikere den til min far. (...) Det skal den restaurant, der skal være mit livsværk. (...)

IA: Og hvor sandsynligt tror du, det er, at det kommer til at være en del af dit liv i fremtiden?

T: 5. Hvis jeg vil have, det sker, så sker det.

IA: Så der er en stærk tro på, at det bliver en del af dit liv.

T: Ja, jeg er ikke i tvivl om, at hvis jeg sætter mig for det og gør alt, hvad jeg kan, så kommer det til at ske så.

Som det kan ses i ovenstående citat, så har Thomas en klar tro på sin fremtidsdrøm og en forventning om, at han kan påvirke sit eget liv og styre forløbet for sin fremtid, hvis han blot gør en god nok indsats. Det bliver tydeligt gennem interviewet, at

Thomas' oplevede magtesløshed i sin barndom står i stor kontrast til hans senere kapitler og livsscener, hvor han gennem sine livsvalg oplever en handlekraft, som er med til at bringe ham glæde og selvsikkerhed.

Emma

Emmas gennemsnitlige score for agens er på 2,4 for livshistoriekapitlerne, hvilket er tættest på scoren 2, der indebærer, at narrativet viser både handlingsorienterede og ikke-handlingsorienterede elementer. Emmas gennemsnitlige score for livsscenerne ligger på 2,7, hvilket er lidt højere end i kapitlerne og ligger tættest på scoren 3, der indebærer, at fortælleren er minimalt underlagt omstændighederne og selv har hovedparten af kontrollen over plottet. Emma har individuelle kapitel- samt livsscene-scores, der spænder fra 0 til 4, hvor hun således scorer i ekstremerne for agens. I sit lavpunkt er det tydeligt, hvordan Emma oplevede at miste kontrollen, da hendes mentale helbred blev hårdt påvirket af hendes opvækst. Emma scorer 0 på agens i livsscenen og udtrykker, hvordan hun intet kunne stille op, da hun havde det værst:

E: Jeg kan huske, jeg øhh jeg begynder at få sådan nogle besvimelsesanfald i skolen, før jeg droppede ud. I starten så er det ikke så meget, og så til sidst så er det nærmest hver dag, og hvor jeg sådan min krop var ligefrem sådan i kramper og jeg er uden for bevidsthed. Så jeg var bare rigtig presset. Så blev jeg indlagt på, hvad hedder det? Psykiatrisk. (...) Hvor de så siger, jamen det var en blanding af mange ting, stress, depression og angst, og sådan familie-belastningsreaktion, kaldte de det. (...) Efter det så fik jeg forlænget gymnasiet, så jeg skulle tage 4 år i stedet for 3. (...) Men jeg kunne simpelthen ikke møde op til de der timer, fordi jeg havde det så skidt. Så ja så til sidst, så droppede jeg ud, fordi der var ikke rigtig nogen grund til at prøve at møde op.

Emmas lavpunkt er et meget følsomt punkt i hendes livshistorie, og hun er også meget påvirket, når hun fortæller om det. Gennem Emmas livskapitler er der generelt en lavere grad af agens i hendes barndom og frem til hendes lavpunkt i gymnasiet, hvor hun beskriver, at hun må overgive sig til sine omstændigheder. Efter hendes start i terapi, udtrykker Emma dog en oplevelse af at få kontrol over sit liv igen og aktivt at engagere sig i fællesskabet. Dette beskrives i følgende citat fra kapitel 5) Fællesskab efter terapi, der har en score på 4:

E: Ja, og så tror jeg med tiden i fællesskabet der, så fandt jeg ud af, at jeg også gerne selv ville give noget, og så blev jeg så selv frivillig koordinator, hedder det. (...) Altså det er også det der med sådan, at øhh give noget videre på en eller anden måde. Altså jeg synes selv, jeg har fået så meget ud af det både altså terapien, men også fællesskab bagefter. (...) Jeg har selv et par gange været ude og holde sådan nogle små foredrag både med TUBA og med TUBA Nu. Så det giver noget, det der med at komme ud igen og fortælle om, hvad man selv har oplevet. Fordi der er altid nogen der kan genkende noget af det i dem selv, og så kan det være, de bliver inspireret til måske også at tage skridtet til at komme i terapi eller komme i fællesskabet.

Gennem sit engagement i TUBA oplever Emma, at hendes handlinger kan gøre en forskel for andre, at hendes viden og erfaringer kan tjene et formål. Emma scorer højere på agens i sine senere kapitler, bl.a. da hun fortæller om, hvordan hun initierer ændringer på egen hånd og oplever en tro på sig selv gennem hendes udvikling.

Sammenligning af Thomas og Emma

Gennem de to livshistorier er det tydeligt, at begge informanterne mindes at have haft en opvækst, hvor de har været underlagt livsomstændigheder, der minimerede en oplevelse af indflydelse på miljøet omkring dem, hvorfor de begge udviser en lav grad af agens i formidlingen af de kapitler og scener. Der er dog også en forskel i graden af agens mellem informanterne, hvor Emma i højere grad kan tilskrive sig selv en handlekraft og sætter ord på hendes oplevelser gennem en øget selvindsigt. Thomas derimod forklarer ofte sine erfaringer med udgangspunkt i andre personers synspunkter, og derfor opleves narrativet som mindre agentisk, idet han ikke altid forholder sig til sin egen rolle i situationen.

5.4.2. Analyse for communion

Der tages i analysen af informanternes oplevede tilhørsforhold ved måling af communion udgangspunkt i kodemanualen *Coding Manual: Agency & Communion* (McLean et al., 2019b). Informanternes communion vurderes på en skala fra 0 (ingen communion) til 4 (høj grad af communion), hvor der findes en gennemsnitscore for både livshistoriekapitlerne samt for livsscenerne.

Thomas

Thomas' gennemsnitlige score for communion er på 2,3 for livshistoriekapitlerne, hvilket er tættest på scoren 2, der indebærer, at narrativet viser både fællesskabs- og frakoblings-elementer. Thomas' gennemsnitlige score for livsscenerne ligger på 1,7, hvilket er lidt lavere end i kapitlerne, men også tættest på scoren 2. Thomas har individuelle kapitel- samt livscene-scores, der spænder fra 0 til 4, hvor han scorer i ekstremerne for communion ved enten at være helt frakoblet andre i sit narrativ, eller ved at have en stor fællesskabsfølelse. Det er særlig tydeligt i Thomas' beskrivelse af

sit lavpunkt med en communion-score på 0, at faderens misbrug har haft stor indflydelse på deres relation. I lavpunktet beskriver Thomas en konfrontation mellem dem, hvor faren truede med at slå ham, fordi Thomas' tvillingebror kom til skade, og faren troede, at Thomas var årsagen. Thomas beskriver oplevelsen som følgende:

T: ...min far han satte mig op på bordet og så kiggede han rigtig sur på mig, og så sagde han "*hvordan kunne du gøre det ved min søn?*". Og det var, ligesom jeg sagde før, at så var det som om, lige da han sagde det, så så var jeg ikke hans søn. Der var jeg bare en eller anden dreng, der var jeg ikke i familie med dem, og det gør mig rigtig ked af det, fordi min far han var jo min bedste ven. (...) Og så var det der, hvor det var, han han sagde til mig, at han havde bare lyst til at lægge mig ned og så bare slå, og så bevægede han sin hånd i en knytnæve op og ned, altså for at vise, at det var med en knytnæve, han ville slå mig. (...) Den der følelse af at få sådan noget at vide, den vil jeg altid være der. Altså én, du elsker overalt på jorden, siger, at de har lyst til at smadre dig.

Oplevelsen indtager meget tydeligt en central plads Thomas' forståelse af sig selv og sin opvækst, idet han både inddrager den i kapitel 1) Opdagelsen samt i sit lavpunkt. Thomas beskriver en frakobling fra sin familie, og hvordan han oplever at blive følelsesmæssigt udstødt af sin far, hvilket tydeligt er smertefuldt for ham. Thomas' livshistorie er meget nuanceret i graden af communion på tværs af kapitlerne, hvor den oplevede fællesskabsfølelse stiger i kvalitet, jo tættere han kommer på nutiden. I kapitel 7) Kristendom, hvor Thomas beskriver sin tilbagevenden til sin tro, er der en tydelig fremgang i kvaliteten af hans venskaber og relationer, hvorfor kapitlet har en score på 4. Thomas beskriver sine venskaber med sine to religiøse venner i citatet:

T: Vi har en gruppechat, hvor det er, at vi bare, hvor det er, hvis der er en, der har et problem, så så skriver man bare derinde og så hjælper vi bare hinanden. (...) Så de har helt klart klart hjulpet mig, og de er også de eneste to, som skal med til min dåb her i morgen. Og vi har, vi har, vi har, jeg har siden den, fra den 14. februar i år til den 28. marts, der har vi fastet sammen, fordi det er jo fastelavn. Så vi har fastet sammen i 44 dage, og det har nok bragt os meget tættere på, end vi nogensinde kunne gøre, end noget kampsport overhovedet nogensinde kunne gøre eller whatever. At vi har fastet sammen, det tror jeg, det det er nok det, der har bragt os tættest sammen.

Kvaliteten og omsorgen som Thomas oplever i sine venskaber er meget tydelig, ligesom at Thomas sprogligt associerer sig selv med sine venner gennem brugen af pronominer som "os" og "vi". Hans relation til sin familie beskrives dog som et mere kompliceret tilhørsforhold, hvor der er en skiftende og flygtig oplevelse af communion. Følgende citat er fra Kapitel 4) Min søster, som har en score på 2:

T: Så jeg kan ikke huske det hele selvfølgelig, men men men i den her periode som jo min søster hun tog sådan lidt en en moderrolle for mig og min bror. Hvor det var, at sådan min mor hun var der jo ikke altid til at til at passe på os og til at være på nakken af min far og sådan noget der. Så den rolle overtog min søster. (...) Så kunne det godt være, vi synes hun var lidt en tegning nogle gange, fordi hun var rigtig streng, men men på det tidspunkt, det var bare for at beskytte mig og min bror.

På trods af Thomas' oplevede nærhed med sin familie i nutiden, så inddrager han en del beskrivelser fra sin barndom, hvor han tydeligt føler sig overset og mangler nærhed i sine familiære relationer. Gennemgående for Thomas' beskrivelser fra sine tidligere kapitler er, at oplevede omsorg og nærhed i én relation, men samtidig mister

det i en anden, hvorfor de tidligere kapitler ikke scorer lige så højt på communion, som de senere.

Emma

Emmas gennemsnitlige score for communion er på 2,3 for livshistoriekapitlerne, hvilket er tættest på scoren 2, der indebærer, at narrativet viser både fællesskabs- og frakoblings-elementer. Emmas gennemsnitlige score for livsscenerne ligger på 2,7, hvilket er lidt højere end i kapitlerne og er tættest på scoren 3, der indebærer, at hun er hovedsageligt forbundet med andre, og forbindelsessprog er dominerende, selvom noget frakobling stadig er til stede, eller forbindelsessproget blot er mildt positivt. Emma har individuelle kapitel- samt livsscene-scores, der spænder fra 0 til 4, hvor scorene ligger meget i ekstremerne, ved at hun enten har en fuldstændig frakobling fra andre eller oplever en stor nærhed og omsorg. I Emmas livshistorie er der flere momenter, hvor der er et højt niveau af communion, men dette er særlig tydeligt i Kapitel 5) Fællesskab efter terapi, der har en score på 4:

E: Jeg tror det er fællesskab, det har, jamen ligesom terapien, sådan givet mig den der genkendelighed, og det der med at andre mennesker sådan *forstår* mig sådan fuldstændig, uden at vi nødvendigvis behøves at snakke om hvad det, vi har vokset op i. Eller vide hinandens historier fuldstændig, så *forstår* vi bare hinanden på sådan en på en eller anden måde. (...) Altså sådan at, ja fordi, imellem os sådan, der mange af os, har oplevet meget af det samme, og har måske forskellige *grader* og måder og sådan. Så det der med at sådan at normalisere det lidt, eller hvad man kan sige. Fordi der er *mange* af os, ja.

Særligt Emmas sprogbrug ændrer sig, når hun adresserer fællesskabet i TUBA, hvor hun begynder at anvende pronominer som “vi”, og hun beskriver særligt den gen-

kendelighed der er i de andres historier, og hvordan de kan spejle sig i hinandens oplevelser. Der er et tydeligt tilhørsforhold til hendes bekendte i fællesskabet og en indforståethed med, hvad det vil sige at være pårørende til en misbruger. Emmas tryghed og kvaliteten i de venskaber, som hun har fundet i TUBA, står i stærk kontrast til hendes beskrivelser af sin barndom. I kapitel 1) Børnehaven, der har en communion-score på 0, er det tydeligt hvordan hun mindes sin barndom som meget ensom:

IA: Har du en fornemmelse af, hvad du syntes, der var uretfærdigt?

E: Nej, mere bare det med ikke at være en del af altså fællesskab, eller hvad man kan sige. (...) Jeg kan i hvert fald huske, sådan det der med at skulle finde nogle at lege med, det var svært. Sådan fordi der var ikke nogen der ville lege med en, fordi man sådan ja prøvede at lægge op til ballade, agtigt. (...) Jeg tror det i hvert fald, det har sådan gjort, at for eksempel så når man kom i skole, så havde man en tro om, at der ikke var nogen, der ville være venner med en.

Følelsen af at være alene og isoleret fortsætter op gennem Emmas opvækst, og denne frakobling fra omgivelserne er med til at trække graden af communion ned i hendes tidligere kapitler. Emmas oplevelse af communion er dog til stede i alle tre livsscener, selv i hendes lavpunkt, der har en score på 2. På trods af den hårde oplevelse, som Emma beskriver med at droppe ud og have brug for hjælp i psykiatrien, så mindes hun stadig en fællesskabsfølelse med familien i sit lavpunkt:

E: Altså jeg boede også hjemme i starten, eller da det her skete, og det var svært sådan at skulle retfærdiggøre overfor sin familie, hvorfor jeg havde det så dårligt ja.

IA: Du følte måske, at du skulle forklare dig?

E: Ja, og fordi misbruget, det er ikke sådan noget vi lige talte om i min familie. Heller ikke rigtig med min mor, men det kom vi så til i den periode, fordi hun var også rigtig meget med mig på sygehuset. Og så jamen hun er bare tæt på mig, så hun prøvede at passe på mig.

Emmas lavpunkt-scene indebærer både elementer af isolation og afstandtagen fra familien, idet Emma i høj grad beskriver hendes distance til familien og oplevelse af magtesløshed. Emmas lavpunkt igangsætter dog også, at familien får snakket om faderens misbrug, og Emma modtager omsorg fra særligt sin mor gennem oplevelsen. Skiftet i Emmas oplevelse af communion kommer til syne både i indholdet, men også i hendes sprogbrug, hvor hun begynder at anvende pronominer som “vi” om familien, hvor hun ellers indtil da har fokuseret meget på sin egen oplevelse fra et jeg-perspektiv, når hun har snakket om sin familie.

Sammenligning af Thomas og Emma

Fælles for informanterne er den lavere grad af communion i barndomsårene, hvor de begge er frakoblet deres omgivelser. Hvor Emma beskriver at gøre oprør og lave ballade i sine skole-omgivelser og følelsen af at være alene, så beskriver Thomas hvordan han må opgive en opmærksomhed fra sine forældre pga. faderens misbrug samt oplever et stort følelsesmæssigt svigt gennem faderens voldsomme trusler. Begge informanter finder senere fællesskaber gennem deres interesser for roning, kampsport, religion og terapi, som bidrager med gode relationer, der øger deres oplevelse af communion. Den primære forskel mellem informanterne i relation til graden af communion er, at Emma beskriver en omsorg og nærhed i alle tre livsscener, selv i lavpunktet, hvor hendes familie er med til at gribe hende. Her er Thomas' lavpunkt med til at frakoble ham fra familien, hvorfor han scorer en del lavere.

5.4.3. Analyse for redemption

Til kodning af momenter i informanternes livsscener, hvor deres livshistorie ændrer sig fra negativ til positiv, tages der udgangspunkt i kodemanualen *Coding narrative accounts of autobiographical scenes for redemption sequences* af McAdams (1999). Informanterne kan score mellem 1 til 4 point per livscene for 1) tilstedeværelsen af redemption med mulighed for bonuspoint for 2) forøget agens, 3) forøget communication samt 4) tilstedeværelsen af en ultimate concern ved. eks. at opleve en stor forandring gennem en religiøs oplevelse (se evt. afsnit 4.2.5. Kodning af redemption). Pointene lægges sammen for de tre livsscener og divideres med antal livsscener.

Thomas

Thomas' gennemsnitsscore for redemption ligger på 1 for de tre livsscener. Det er udelukkende vendepunktet, som lever op til kodningen for redemption. Vendepunktet modtager ét point for tilstedeværelsen af redemption samt to bonuspoint for forøget agens og tilstedeværelsen af en ultimate concern, hvilket giver scenen tre ud af fire mulige point. Thomas' vendepunkt beskriver, hvordan han oplever at være oprørt og have det svært, hvilket herefter erstattes af hans oplevelse af at få en åbenbaring eller et syn, hvor han ser Jesus. Scenen er af denne årsag redemptive, og lever op til dette på baggrund af den femte kategori, der dækker over generel forbedring i informantens liv. Dette beskrives i følgende citat:

T: Ja. Det var den aften eller nat, jeg mødte Jesus, og det var en, ja der har jeg nok været 18, og der havde jeg det, det var en rigtig hård aften, en nat. Jeg kan ikke huske hvorfor, men der var jeg rigtig rigtig, havde det rigtig rigtig svært, og jeg var rigtig ked af det, og jeg er sur, men jeg kan ikke huske hvorfor. Det har jeg prøvet at huske på, men det kan måske være, at Jesus der har taget de minder fra mig, for dem

havde jeg ikke brug for. (...) Jeg kunne se min egen krop, jeg vidste ikke, hvor jeg var, og så lige pludselig så var der, så var alt omkring mig lyst, og og så kunne jeg bare se en mand, der stod foran mig, øhm og og det var Jesus og han rakte ud efter mig, og så tog jeg hånden og så vågnede jeg op.

Thomas beskriver, hvordan oplevelsen har fjernet de dårlige minder om den aften, før åbenbaringen skete, hvilket også bidrager til tilstedeværelsen af redemption gennem en lindring i Thomas. Han uddyber, hvordan oplevelsen også har påvirket hans livssyn efterfølgende. Thomas oplever således en øget agens gennem tilegnelsen af selvtillid og tro på egne evner, hvilket han beskriver i det følgende:

T: Altså jeg ved ikke helt, hvordan man skal forklare. Jamen så ville jeg sige, det tætteste det er bare, jeg følte, jeg følte mig hel. Der var ikke noget, der manglede. (...) Det har måske taget presset for ansvaret fra mig, men altså jeg jeg kan ikke give dig specifikke ting, jeg er ansvarlig for, men sådan det er bare *løftet* en vægt fra min skuldre, bare taget en masse pres fra mig, og altså virkelig hjulpet mig i i alt, en masse ting altså ja. Det har det. Jeg føler ikke længere, at jeg er bange for, at jeg ikke har gjort noget godt nok, eller eller jeg ikke når nogen ting eller alt muligt. Altså det det gør jeg ikke længere, det det det pres, det føler jeg ikke rigtig længere. Det er blevet taget fra mig.

I kodemanualen for redemption beskrives der, hvordan begivenheder, der indebærer at fortælleren står ansigt til ansigt med gud, har en endnu mere personlig og kraftfuld betydning for fortælleren, hvorfor der gives endnu et bonuspoint for en sådan ultimate concern (McAdams, 1999). Denne betydning er også tydelig i Thomas' gengivelse af sin oplevelse, hvor mødet med Jesus er en meget vigtig begivenhed for ham,

der gav ham stor ro og lindring og som har bidraget til, at han har omfavnet sin religion på ny, hvilket har påvirket hans selvforståelse.

Emma

Emmas gennemsnitsscore for redemption ligger på 1,7 for de tre livsscener. Emma scorer 2 point i højdepunktet for tilstedeværelsen af redemption og forøget agens. Lavpunktet scorer 1 point for tilstedeværelsen af redemption. Vendepunktet scorer 2 point for tilstedeværelsen af redemption og forøget agens. Emmas lavpunkt indebærer en redemptive sekvens ved, at hun lærte en vigtig lektie, som har bidraget til hendes selvforståelse. Emma beskriver, hvor hårdt det var at erkende, at hun måtte droppe ud af gymnasiet, men samtidig hvordan det bidrog til, at hun lærte at lytte til sig selv og sin krop.

E: Jeg tror dog i samtalen, så fandt vi ud af, at det var det, der var bedst. Så jeg ligesom ikke skulle tænke over, hvornår jeg skulle starte igen og timer og sådan noget. Og jeg kan huske, at på en eller anden måde, så var det også virkelig sådan forløsende. Eller sådan lettende, men det var også virkelig hårdt. (...) Ja, der er en grund til det, og det var ligesom min sådan krops måde at sige stop på. (...) Ja, jeg tror bare, det bare sådan var en øjenåbner for mig om, at det var for voldsomt for mig at være i. (...) Og man er også bange for at sådan ende der igen. (...) Ja, fordi det det kunne ikke blive mere tydeligt, at sådan skulle jeg ikke have det.

Emmas erkendelse af sine egne begrænsninger bliver således starten på en ny selvforståelse, som hjælper hende videre til at få det bedre. Lektien ophæver ikke den voldsomme oplevelse, som Emmas lavpunkt beskriver, men der er alligevel en bevægelse fra 'noget dårligt' til 'noget godt', hvilket er beskrivende for redemption.

Scenen illustrerer dog også et tab af communion ved at hun må stoppe på gymnasiet, hvilket er interessant, idet et redemptive element typisk ville bidrage til mere communion. Den forløsende bevægelse ses også i Emmas vendepunkt, der indebærer redemption i form af en indre udvikling i Emma og en forbedring af hendes omstændigheder. Vendepunktet sker på baggrund af, at Emma går fra sin daværende kæreste, hvilket var hårdt pga. tabet af relationen. Dette fører dog til, at hun flytter sammen med sin søster, hvorigennem Emma udvikler sig:

E: Jeg gik fra min kæreste og flyttede hjem til min mor, og så tror jeg bare ja. Det var faktisk min søster, der foreslog det en dag sådan lidt for sjov, og om ikke vi skulle flytte sammen. Og så efter lidt tid, så begyndte vi at kigge på lejligheder og sådan, og så endte vi med at kigge på et hus, og så købte vi et hus sammen. (...) Jeg tror sådan grunden til det sådan er et vendepunkt, det er det der med, at jeg føler, det sådan er en ny begyndelse ikke at skulle tænke på ja alt muligt andet, end det man holder af. (...) Det gør, at jeg tager sådan ansvar for mig selv, og sådan kan, hvad hedder det? Det der med at sådan, at jeg tager mig selv alvorligt og sådan gør ting for mig selv. Så er det meget igen, ja at lytte efter min egne sådan behov, og hvad jeg har lyst til.

Emmas brud med sin ekskæreste bidrager både til, at hun oplever en større selvstændighed og lærer at sætte sig selv først, men det bringer også en generel glæde ved, at hun kan bo med sin søster, hvorfor scenen indebærer redemption.

Sammenligning af Thomas og Emma

Emmas livsscener indebærer en højere grad af redemption end Thomas'. Dog formår begge informanter at finde lyspunkter i flere af deres livsscener og oplever en positiv udvikling gennem deres livshistorier, der bringer dem formål, glæde og sammenhold. Særligt styrken af Thomas' religiøse åbenbaring er med til at forme hans liv og give ham nye leveregler og tro på egne evner, der har givet ham fornyet tro på tilværelsen. På samme måde har Emmas indre udvikling gennem hendes oplevelser med mental mistrivsel og terapi ændret hendes selvbillede og relationer til andre mennesker. Begge informanter har således en stor grad af redemption i deres livsscener, der visualiserer den positive udvikling, som begge deres tilværelser har taget i løbet af deres opvækst.

6. Diskussion

I de følgende afsnit vil der først præsenteres en diskussion af studiets analysefund. Efterfølgende vil studiets metodiske valg belyses med refleksioner omkring konsekvenser for studiets reliabilitet, validitet og generalisering. Dernæst diskuteres de kliniske implikationer ved anvendelsen af den narrative metode til at undersøge den narrative identitet hos unge voksne med misbrugende forældre.

6.1. Diskussion af analysefund

I det følgende afsnit diskuteres studiets fund fra analyseafsnittet. Der inddrages løbende relevant teori og fund fra tidligere forskning til at underbygge diskussionen.

6.1.1. Diskussion af strukturelle aspekter

Analysen for strukturelle aspekter, ved kodning for kontekst i informanternes narrativer, viste, at de begge udmærket formår at inddrage konteksten i deres narrativer, hvor især Thomas scorer meget højt i kodningerne herfor. Strukturen i Thomas' narrativ er derfor meget adaptiv ift. inddragelsen af kontekst, men tematisk svinger han meget i indholdet, særligt ved at skifte mellem sine egne synspunkter og sin faders synspunkter. Det er dog ikke muligt at udlede noget konkret ift. generelt tema i informanternes narrativer i dette studie, idet der ikke er kodet herfor i analysen. Forskellen i deres måde at fortælle deres narrativer med hensyn til kontekst, kan dog skyldes, at Emma har været i terapi og er vant til at udforske sine egne følelser og skabe et narrativ herom, hvor Thomas ikke har den samme erfaring, og dermed bliver mere faktuel i gengivelsen af sine oplevelser. I sammenhæng med dette er det også muligt, at oplevelsen med at fortælle sin livshistorie er mere sårbar for Emma, idet hun generelt udforsker mange følsomme momenter, hvorfor hendes narrative struktur påvirkes og konteksten mindskes. Fælles for de to informanter er dog, at minder fra deres barndomsår undlades, enten fordi de finder det svært at genbesøge dem, eller fordi de ikke kan huske dem, som informanterne selv beskriver det. Ifølge Pasupathi, McLean og Weeks (2009) er det mindre sandsynligt, at vigtige eller ældre begivenheder inkluderes i narrativer, hvis fortælleren har øgede negative følelser tilknyttet oplevelsen. Af denne årsag kan de minder, der udelades fra et narrativ, også være vigtige i forståelsen af unge voksnes narrative identitet (Pasupathi et al., 2009). Formidlingen af negative minder er knyttet til individets kapacitet til at fortolke erfaringer på måder, der fremmer mestring, tilpasning og vækst, altså evnen til at skabe et adaptivt narrativ (Pennebaker & Keough, 1999). Det er derfor muligt at informanterne har svært ved at skabe adaptive narrativer om deres barndomsår, og derfor undla-

der at fortælle om dette i deres livshistorier. Det er dog endnu ikke klart, hvad der sker med negative oplevelser, som folk ikke afslører. Inden for den narrative tradition opfattes valget om ikke at afsløre negative minder som potentielt problematisk, idet det reducerer muligheden for at integrere en oplevelse i sig selv og herefter give slip på den (Pasupathi et al., 2009; Pennebaker & Keough, 1999). Dette understøttes af, at velstrukturerede narrativer er kendetegnet ved, og afhængige af, at personen har arbejdet med deres erfaringer og er kommet videre fra oplevelsen (Fivush et al., 2008).

6.1.2. Diskussion af autobiografisk ræsonnering

Analysen af autobiografisk ræsonnering viser, at begge informanter generelt har svært ved at inddrage deres barndomsminder i deres narrative identitet, på trods af en ellers generel høj exploratory processing i kapitler og livsscener omhandlende deres senere leveår. Særligt Thomas har svært ved at se en sammenhæng mellem sine erfaringer med faderen, og den måde han ser sig selv og deres relation på, hvorfor narrativet til tider virker ufuldstændigt. Inden for det narrative forskningsfelt, er man bevidst om at bl.a. problemer med mentalisering er associeret med mindre sammenhængende narrative livshistorier (Lind et al., 2019). Mentaliseringsevnen udvikles i barndommen, bl.a. gennem interaktioner mellem barnet og dets omsorgspersoner, og giver barnet mulighed for at forstå intentioner, overbevisninger og handlinger i sig selv op andre, hvorfor mentaliseringsevnen er vigtig for bl.a. autobiografisk ræsonnering (Allen, 2013; Frolli et al., 2023). Inden for den narrative forskning er det velunderbygget, at fortællinger om selvet er indlejret i familiedynamikken, og især i teenageårene, når spørgsmål om identitet og følelsesmæssig regulering bliver vigtigere, danner fortællinger rammer for at vurdere selvet og følelser. Ifølge Fivush, Bohanek og Zaman (2010) vil unge mennesker, der fortæller narrativer mellem generationer-

ne, der er rige på sammenhænge og perspektivtagning, typisk vise højere niveauer af velvære (Fivush et al., 2010). Begge informanter viser tegn på at kunne mentalisere i deres narrativer, men de har vanskeligheder ved at inddrage minder i kapitlerne om deres barndom. Det er muligt at informanternes lave grad af exploratory processing i deres tidlige livskapitler er en afspejling af kvaliteten af de interaktioner og minder, som informanterne har haft med deres forældre i de år. Manglende mentalisering kan være et resultat af reduceret affektiv følsomhed hos forældre af forskellige grunde, såsom høje niveauer af stress, angst eller forældrekonflikt, hvilket kan resultere i en kompromitteret evne til at forstå selvet og andre (Frolli et al., 2023). Vanskeligheder med at forstå sig selv og andre kan desuden skyldes traumer i barndommen, der ifølge Allen (2013) kan opstå gennem både misbrug og omsorgssvigt, der begge involverer at negligere barnet ved at efterlade det psykologisk alene midt i følelsesmæssig nød. På baggrund af denne nød, kan barnet føle sig nødsaget til at benægte eller fortrænge det, der er sket, hvilket kan forårsage, at mindet ikke bearbejdes og indlejres i den narrative identitet (Fivush et al., 2008). Det er muligt, at kodningen for exploratory processing indfanger en inkongruens ift. den måde, som børn af misbrugere opfatter deres forældre og barndom på, hvor de har svært ved at koble de negative og positive oplevelser sammen til et nuanceret billede af deres forældre. Thomas skelner eks. mellem sine far som en kærlig og tæt ven, og inddrager samtidig beskrivelser af voldelige trusler og mindsket omsorg, hvilket har en overensstemmelse med den eksisterende forskningslitteratur om den misbrugendes forælders to-sidede rolle og den ambivalens, som dette skaber i børnene, idet forælderen bliver kilde til både tryghed og frygt (Hagströma & Forinder, 2022). Inden for psykologien omtales denne markante skelnen mellem forældrenes to sider som *kompartmentalisering*, der virker som

en forsvarsmekanisme i et forsøg på at bevare en følelse af tryghed til sine omsorgspersoner (Allen, 2013).

6.1.3. Diskussion af informanternes agens

Analysen viser, hvordan informanternes oplevede agens stiger i takt med deres alder i livshistorien, hvor de gennem fritidsinteresser og meningsskabende oplevelser finder en større handlekraft og oplevet autonomi. Anderledes er informanternes oplevede agens i deres formidling af kapitlerne omhandlende deres barndom, hvor de i højere grad omtaler sig selv mere passivt i deres narrativer i form af manglende kontrol og afhængighed af omsorgspersonernes beslutninger. Dette kan muligvis være en afspejling af børns generelle afhængighed af deres forældres omsorg, men det kan også være relevant at overveje deres opvækstvilkår i relation til udviklingen af selvet. Traumer repræsenterer væsentlige udfordringer for grundlæggende overbevisninger om verden og selvet, eks. troen på at verden grundlæggende er velgørende og meningsfuld, og at selvet er effektivt og værdigt (Pennebaker & Keough, 1999). Efter traumer rystes en persons antagelser om livets forudsigelighed, kontrollerbarhed og mening. Ved at forsøge at udelukke traumat fra bevidstheden og diskussion med andre, står man tilbage med et primitivt og ubearbejdet syn, hvor selvet er noget, der påvirkes, tingene bliver gjort mod selvet, frem for af selvet. Man lærer altså ikke, at man selv er i stand til at påvirke og forme verden (Pennebaker & Keough, 1999). Hvis man anskuer deltagernes lave grad af agens i deres barndomskapitler ud fra ovenstående forståelse af traumer, så er deres lave oplevelse af kontrol og autonomi en velbegrundet reaktion på deres opvækstvilkår. I sin livshistorie berører Emma bl.a. sin mistrivsel i sine teenageår, og hvordan hendes opvækstbetingelser bidrog til, at hun måtte indlægges på psykiatrisk afdeling. Ifølge Pennebaker og Keough (1999) opstår et af de mest slående tilfælde af *inhibition* (hæmning), når individer har stået

over for en følelsesmæssig omvæltning, som de ikke har været i stand til at tale om med andre. Aktivt hæmmende tanker og følelser omkring disse begivenheder blev derfor antaget at forårsage eller forværre en række mentale og fysiske helbredsproblemer (Pennebaker & Keough, 1999). Begge informanter beskriver også, hvordan de ældste børn i begge familier påtog ansvar for at overtage praktiske og emotionelle opgaver uden at kunne tale med nogen om dette. Ifølge Kelley et al. (2007) er denne rolleforvirring typisk i opvæksten hos børn af misbrugere. Særligt unge kvinder med alkoholiske forældre bliver pålagt en såkaldt *parentification*, der beskrives ved, at børnene påtager sig voksenroller, før de er følelsesmæssigt eller udviklingsmæssigt klar (Kelley et al., 2007). Denne rolleforvirring medvirker til, at børnene tilsidesætter deres egne behov for at tage sig af forældrenes fysiske eller følelsesmæssige behov samt ved at overtage forældrerollen i hjemmet (Kelley et al., 2007). Dette bliver dog oftest på bekostning af børnenes mentale helbred, hvor de skal oprette en facade udadtil, mens de i virkeligheden er overvældet af deres ansvar i hjemmet uden mulighed for at søge hjælp fra omverdenen (Werner & Malterud, 2016). Emmas oplevede ansvarsfølelse på bekostning af hendes mentale helbred stemmer overens med tidligere forskningslitteratur, der beskriver, hvordan børn af misbrugere i højere grad danner strategier, hvorigennem de opnår en følelse af agens og kontrol over hverdagen, men samtidig oplever en forøget mistrivsel pga. omfanget af deres ansvar i hjemmet (Hagströma & Forinder, 2022; Wilson et al., 2007).

6.1.4. Diskussion af informanternes communion

Analysen viser, at begge informanternes oplevede communion er lav i kapitlerne om barndomsårene, men at den stiger gennem deres opvækst. Særligt den omsorg, som informanterne modtager fra deres omgangskreds i de senere kapitler, står i kontrast til oplevelsen af isolation, der bidrager til en generel negativ opfattelse af deres barn-

dom. Ifølge McAdams (1996) kan de første formative påvirkninger på udviklingen af narrativer spores til de tidligste år af livet, hvor hver person etablerer sikre eller utrygge tilknytningsforhold til omsorgspersoner. Gennem samtaler med omsorgspersoner formes børns måder at konstruere fortællinger på og herigennem udvikles tilmed deres narrative identitet. Særligt for små børn er forældrenes lydhørhed vigtig for både faktuel og fortolkende uddybning i narrativer (Pasupathi & Hoyt, 2009). Tryk tilknytning kan fremme håb og tillid samt en ubevidst og vedvarende tro på, at det er muligt at opnå sine ønsker. Derimod kan utryk tilknytning bidrage til en mere negativ oplevelse af erfaringer (McAdams, 1996). Forskningen viser desuden, at unge, der fortæller mere tematisk sammenhængende personlige historier om deres negative oplevelser, er mere tilbøjelige til at vise en tryk tilknytning til både mødre og fædre (Zaman & Fivush, 2013). På baggrund af ovenstående er det muligt, at informanternes narrative identitet er påvirket af deres relationer til forældrene og den øgede belastning, som fædrenes misbrug har lagt på familierne. I studiet af Zaman og Fivush (2013) fandt de dog frem til, at der stort set ingen relationer mellem videregivelsen af narrativer om fædre, mellem generationerne, og de unges tryk tilknytning til deres far. Dette fund er i overensstemmelse med deres tidligere forskning, der viser, at kun den måde, unge fortæller historierne om deres mødres barndom, er forbundet med færre internaliserende og eksternaliserende problemer (Zaman & Fivush, 2013). Det er derfor muligt, at informanternes forskelligartede fremstillinger af deres fædre i livshistorierne ikke er repræsentative for kvaliteten af deres generelle tryknings-tryghed. I informanternes livshistorier er der en klar forskel i deres inddragelse af fædrene, hvor Thomas giver udtryk for at være meget tæt med sin far, men Emma i højere grad holder afstand til sin far og finder en omsorg i relationen til sin mor. På baggrund af ovenstående forskningsresultater er Thomas' inddragelse af sin fars erfa-

ringer dog ikke nødvendigvis en afspejling af en tæt tilknytning til faderen. Forskning viser desuden, at unge, der er klassificeret som trygge i deres tilknytning, generelt favoriserer deres mødre frem for deres fædre som deres primære tilknytningsfigur, og vurderer deres mødre højere på tilknytningsstøtte end deres fædre. Ydermere falder unges afhængighed af og opfattede tilgængelighed af deres fædre faktisk med alderen (Zaman & Fivush, 2013). Det er således muligt, at indflydelsen af informanternes tilknytning på deres narrative identitet derimod bør ses i relationen til deres mødre, hvorfor indvirkningen af fædrenes misbrug på informanternes tilknytning således er mere uvist.

6.1.5. Diskussion af informanternes redemption

Analysen af redemption i informanternes livsscener viste, at de begge havde redemptive elementer med i deres livshistorie. Ifølge Köber og Habermas (2018) er redemption et tema, der fanger skift i fortællingernes affektive tone, og som anses for at være afgørende for narrativ meningsskabelse (Köber & Habermas, 2018). Begge informanter kobler deres negative erfaringer sammen med en positiv udvikling, fornyet selvforståelse samt forbedrede livsomstændigheder, trods deres sårbare opvækst.

Tidligere forskning viser, at redemption hænger sammen med både livstilfredsstillelse og generelt velvære (McAdams, Lewis & Reynolds, 2001). Da særligt tvetydige og skuffende oplevelser med forældre er udfordrende for den narrative identitet, kan det at fortælle om sådanne oplevelser på forløsende måder vise fortællernes stræben efter at skabe mening ud af disse oplevelser (Köber & Habermas, 2018). Ovenstående viden står dog i kontrast til andre studiers fund hos særligt udsatte grupper. Ifølge McCoy og Dunlop (2017) er narrativ redemption og agens relateret til dårligere emotionel funktion hos voksne børn af misbrugere. Dette stemmer ydermere overens med forskning blandt visse sårbare befolkningsgrupper, hvor redemption og agens forud-

siger utilpasset funktion. Dette ses også hos eks. misbrugsofre, hvor forskningsområdet viser, at de ikke har gavn af at konstruere forløsende eller agentiske personlige historier (McCoy & Dunlop, 2017), hvorimod contamination har tendens til at være forbundet med dårligere psykologisk funktion hos mere stabile populationer (Adler et al., 2016; McAdams et al., 2001). Individer i sårbare befolkningsgrupper, herunder børn af misbrugere, kan ifølge McCoy og Dunlop (2017) føle sig pressede til at fortolke deres oplevelser ved hjælp af en positiv og forløsende vinkel, selvom denne fortolkning er i modstrid med de objektive omstændigheder i deres liv eller hvad de faktisk tror og føler. Denne inkongruens er sandsynligvis følelsesmæssigt oprørende og foruroligende, hvilket hænger sammen med den lavere grad af velvære (McCoy & Dunlop, 2017). Det er således vanskeligt at udlede en entydig betydning af informanternes anvendelse af redemption i deres narrativer, da dette studie ikke har målt på informanternes generelle livstilfredshed eller velvære. Det er derfor ikke muligt at udtale sig om evt. konsekvenser for informanterne ved at udlede positiv mening fra deres negative oplevelser, som ovennævnte forskning har undersøgt.

6.2. Studiets metodiske anvendelighed

I de følgende afsnit vil de metodiske valg i studiet diskuteres med fokus på udvælgelse af informanter, studiets reliabilitet og validitet, valg af kodematerialer samt studiets generaliserbarhed.

6.2.1. Udvalgelse af informanter

Valget, om at indhente informanter fra et gymnasium, skete på baggrund af både tilgængelighed samt ønsket om at undersøge informanter, der repræsenterer variationerne i populationen og som kunne eksemplificere de generelle samt unikke udfordringer som børn fra misbrugshjem har oplevet i deres opvækst. Informanternes re-

præsentation af den generelle population af unge voksne fra misbrugsfamilier kan hertil diskuteres. Det er muligt, at informanterne i dette studie er mere velstillede og i højere grad repræsenterer succeshistorierne om at være opvokset i et misbrugshjem, idet de begge er i gang med en gymnasial uddannelse samt er åbne om deres opvækst og ønsker at dele dette med andre. Det står i kontrast til én af kerneproblematikkerne hos unge voksne fra misbrugshjem, hvor forældrenes misbrug ofte holdes hemmeligt fra omverdenen (Yusay & Canoy, 2019). Omvendt har begge informanter haft store psykiske vanskeligheder, problemadfærd og ensomhed, hvorfor de synes repræsentative for flere aspekter af populationens erfaringer (McCoy & Dunlop, 2017; Werner & Malterud, 2016). Det er muligt, at informanternes narrativer således både afspejler nogle af de resiliensfaktorer, som er med til at hjælpe børn fra et misbrugshjem med at bearbejde deres opvækst såvel som de udfordringer, de møder i deres opvækst (Barnard & McKeganey, 2004). Der vil dog altid være unikke aspekter i beskrivelsen af informanterne, som ikke repræsenterer alle i populationen, når der anvendes case-studier som metode.

6.2.1.1. Kønsforskelle

I dette studie er informanternes to gymnasielever i samme aldersgruppe fra ensartede opvækstbetingelser, men dog af forskellige køn. Ifølge Pasupathi et al. (2009) kan køn have indflydelse på, i hvilket omfang folk afslører viden i narativer. Forskningen viser bl.a., at unge piger socialiseres til at være mere følelsesladede og uddybende i forbindelse med afsløringer af personlige oplevelser i deres narrativer. Hertil viser forskning fokuseret på selvbiografisk erindring, at voksne mænd og kvinder er lige tilbøjelige til at afsløre følelsesmæssige begivenheder, men at de adskiller sig i nøjagtigheden af deres gengivelser, uddybning og følelsesmæssighed på måder, der antyder, at kvinders afsløringer er mere uddybende, levende og efterfølgende minde-

værdige (Fivush et al. 2010; Pasupathi et al., 2009). I studiet af McLean og Breen (2009) fandt de frem til, at drengenes narrativer var særligt agentiske og fokuserede på personlig handling eller uafhængighed, hvor pigernes narrativer var centreret om parforhold, når der var en tilstedeværelse af redemption. En mulig årsag er ifølge McLean og Breen (2009), at redemption for piger kan forudsige et mere relationelt aspekt af velvære end selvværd (McLean & Breen, 2009). Det er således muligt, at forskellen i informanternes konstruktion og formidling af narrativerne er mere influeret af deres køn og de samundsforventninger, som de begge er underlagt, frem for udelukkende en afspejling af deres opvækstvilkår eller hvor adaptive deres narrativer måtte være (Haaken, 1993).

6.2.2. Validitet og reliabilitet i studiet

Inden for den kvalitative forskning sikres gyldigheden af resultaterne gennem en transparent og detaljeret afrapportering af fremgangsmåden gennem både empiriindsamling og analyse gennem anvendelse af konsistente og forsvarlige metoder (Kristiansen, 2020). I de kommende afsnit vil studiets validitet og reliabilitet diskuteres yderligere med udgangspunkt i kodningsprocessen, anvendelsen af kodemanualer frem for selvrapportering samt indflydelsen af den narrative økologi.

6.2.2.1. Kodningsprocessen

I tidligere forskning har man anvendt en såkaldt intercoder reliabilitet (Syed & Nelson, 2015), hvor overlappet mellem flere forskeres analyse af det samme materiale måles for både at sikre validiteten og reliabiliteten. Det har ikke været muligt i dette studie, da der kun er én forfatter. Dog er interviewene, i overensstemmelse med anbefalingerne af Adler et al. (2017), gennemgået med fokus på én kodemanual ad gangen samt læst hyppigt i kodningsprocessen for at undgå *coder drift*, der beskrives

ved at fokus driver væk fra kodekriterierne. Reliabilitet defineres som et måls ensartethed på tværs af flere målinger af det samme fænomen. Tanken om at sikre reliabilitet afspejler en positivistisk tankegang, hvor der er et særligt fokus på opnåelse af objektivitet, idet man tror på eksistensen af en underliggende sandhed. Indenfor det narrative felt tilstræbes denne objektivitet ved troen på, at denne sandhed kan findes ved anvendelse af flere kodere, hvis blot de trænes rigtigt i deres kodningsarbejde. Der er således en tro på, at fænomenet, der undersøges, eksisterer uafhængig af de individer, som koder dette (Syed & Nelson, 2015). Dette studie kan således kritiseres for ikke at kunne efterleve denne reliabilitet i kodningsarbejdet ud fra en positivistisk tankegang. Omvendt kan dette studies reliabilitet støttes ud fra en konstruktivistisk tankegang, idet der ikke er en tro på eksistensen af en objektiv sandhed, men at reliabilitet kan opnås gennem grundig og stringent forskning, uanset metodevalget. Derfor skal reliabilitet ikke anses som et slutprodukt, men derimod som en proces (Syed & Nelson, 2015). I dette studie har jeg som forfatter desuden tilstræbt en reliabilitet gennem transparens i afrapporteringen af studiets metoder, ved tydeligt at rapportere de løbende metodiske valg, idet det kan bidrage til fremtidig mulighed for genskabelse af studiets resultater og deraf styrke reliabiliteten.

6.2.2.2. Kodningsmanualer og selvrapportering

I vurderingen af dette studies fund bør man overveje, hvor nært studiets resultater ligger informanternes egne holdninger og subjektive sandhed, idet man som forsker altid vil fortolke den indsamlede empiri på baggrund af eksisterende viden. Inden for den kvalitative metode er der ofte en forpligtelse til subjektivitet, hvor en beskrivelse af informantens egen stemme og selvevaluering er målet for undersøgelsen (Panattoni & McLean, 2018). Ifølge Panattoni og McLean (2018) kan selvrapportering derfor være det bedre mål til at isolere en deltagers bevidste evaluering af træk ved en for-

talt oplevelse, mens kodning kan være foretrukket til at opfange en blanding af både bevidste og ubevidst motiverede træk. Som forfatter af studiet må jeg således anerkende, at den udelukkende anvendelse af kodemanualer kan medføre, at den producerede viden i højere grad bliver en fortolkning af den subjektive viden frem for en direkte repræsentation heraf (Panattoni & McLean, 2019). Ifølge Pirskanen (2009) er formålet med kvalitative interviews dog at udlede fortolkninger snarere end fakta fra interviewpersoners udsagn. Under et interview kan informantens præsenterer forskelligartede perspektiver, idet de i høj grad er situationelle og sociale, da de er støbt af historier, der fortælles til respondenterne af andre mennesker samt influeres de af forskerens tilstedeværelse (Pirskanen, 2009). Resultaterne af analyse af interviewdata er således altid en samproduktion af informantens sociale sfære og forskerens fortolkning heraf, hvorfor forskerens influens ikke kan benægtes uanset den valgte analysemetode (Pirskanen, 2009). Anvendelsen af en kombination af kodninger og selvrapportering ville dog gøre det muligt at opspore hvorvidt informanternes egne vurderinger af en begivenhed er kongruente eller inkongruente med det, der er synligt for mig som forsker i kodningerne af narrative (Panattoni & McLean, 2018). En høj overensstemmelse mellem selvrapporteringer og narrative kodninger kan afspejle overensstemmelse mellem ens ubevidste motiver og bevidste motiver samt informantens selvopfattelse. På den anden side kan uenighed mellem selvrapportering og narrativ kodning afspejle inkongruens mellem implicite motiver samt eksplicite motiver og selvopfattelse, hvilket kan føre til, at informanterne udviser en optagethed af visse følelsesmæssige erindringer uden at forstå hvorfor, hvilket gør dem svære at bearbejde (Panattoni & McLean, 2018). I begge informanternes narrative var der periodiske vanskeligheder med at udlede betydningen af vigtige erindringer, hvorfor

det kunne have været anvendeligt at indhente selvrapporteringer til bedre at forstå denne eventuelle inkongruens mellem motiver.

6.2.2.3. Indflydelsen af den narrative økologi

I udarbejdelsen af et studie, er det ikke udelukkende de valgte målemetoder, som har indvirkning på resultaterne, men også ydre omstændigheder. I indsamlingen af besvarelser udført ved bl.a. interview, er der en risiko for, at informanterne muligvis ikke svarer sandt på især følsomme spørgsmål. Dette fænomen er kendt som *social desirability bias*, hvor informanterne besvarer spørgsmålene ud fra, hvad de mener, er den mest socialt acceptable måde at svare på frem for at give et oprigtigt og sandfærdigt svar (Demetriou et al., 2015). Muligheden for at stille opklarende spørgsmål i en interviewsituation kan dog mindske denne risiko og opklare evt. underliggende motiver og tanker (Demetriou et al., 2015). I undersøgelsen af informanternes narrativer, er det vigtigt også at anerkende de rammer, som informanterne er underlagt (Panattoni & McLean, 2018). Herunder kan den tidsmæssige grænse nævnes, som informanterne blev bedt om at overholde for hvert kapitel, samt den stramme udformning af spørgsmålene om livskapitlernes indflydelse, eks. “*hvad skete der?*” og “*hvad betyder det for dig?*” (McAdams, 2007). Desuden vil livshistorien altid være begrænset af den narrative økologi, som de befinder sig i. Herunder influerer kulturelle normer gennem master narratives, såvel som de historier, informanterne har hørt fra deres tætte relationer, eks. gennem intergenerationelle narrativer (Thomsen & Pillemer, 2017; Panattoni & McLean, 2018). De minder, der deles i en livshistorie, er således ikke kun personlige fortællinger, men også kollektive eller sociale fortællinger. Thomas inddrog eks. narrativer, der blev fortalt af andre mennesker, for at gøre historien sammenhængende, herunder sin mors og storesøsters minder. Denne stræben efter sammenhæng på tværs af livsforløbet er typisk for den enkeltes egen me-

ningsskabende proces. Fra et epistemisk synspunkt kan viden genereret i livshistorie-interviews argumenteres for at være viden fra fortiden og ikke nødvendigvis viden om fortiden. Efterhånden som tiden går, gentager folk, skriver og fortolker fortiden på ny som en del af deres igangværende identitetsdannelse (Pirskanen, 2009). Informanterne vil således være influeret af både forskernes rolle, deres relationer samt den bredere kulturelle indvirkning, hvilket er vigtigt at anerkende i forståelsen af informanternes narrative identitet, idet denne aldrig vil udvikle og videreformidles i et vakuum, men derimod være en afspejling af informanternes forhold til omverdenen.

6.2.3. Styrker og svagheder ved kodemanualerne

I dette studie er der anvendt velunderbyggede kodemanualer til undersøgelse af studiets problemformulering, hvilket understøtter validitet af studiet. Ifølge Syed og Nelson (2015) er en velbeskrevet kodemanual grundstenen i et grundigt kodesystem. Lind et al. (2022) henviser til at de narrative kodningsmanualer er operationaliseret inden for normalområdet og at det meste narrative forskning er henvendt til nonkliniske populationer. Af denne grund kan de valgt kodningsmanualer udmærket anvendes på dette studies informanter til undersøgelse af deres livshistorier, da de udvalgte informanter repræsenterer en non-klinisk population. Ifølge Adler et al. (2017) kan det dog være vanskeligt at anvende et eksisterende kodesystem på nye data. Der findes som udgangspunkt kun ét studie, der før har kodet den narrative identitet hos voksne børn af misbrugere (McCoy & Dunlop, 2017), hvorfor der kan argumenteres for, at grundlaget for den indsamlede data er nyt og derfor kan udfordre de eksisterende kodemanualer. På trods af kodemanualernes gyldighed, er der stadig generelle udfordringer ved undersøgelsen af livshistorier indenfor den narrative forskning, som skaber uenighed inden for forskningsfeltet (Pasupathi et al., 2007). Herunder eksisterer problematikken om, at livshistorien i sin helhed er kompleks og besværlig at vur-

dere, bl.a. fordi livshistorien afspejler et meget idiosynkratisk aspekt af en person, hvilket gør det vanskeligt at konstruere normative hypoteser om indholdet af en livshistorie (McAdams, 1996; Pasupathi et al., 2007). I de følgende afsnit diskuteres anvendeligheden af de anvendte kodemanualer til måling af informanternes narrative identitet med fokus på narrativernes struktur samt målinger af agens og redemption.

6.2.3.1. Operationalisering af strukturelle aspekter

I dette studie er strukturen i informanternes narrativer udelukkende målt ud fra konteksten ved at fokusere på deres inddragelse af tid og lokation. Dette valg er taget, idet kontekst ifølge McLean et al. (2020) er en af de bedste måder til at afspejle strukturen i et narrativ, samt at kontekst som variabel, ifølge kodemanualen af Baker-Ward et al. (2007), godt kan stå alene, idet manualen er udviklet med henblik på at kunne måle på hvert aspekt individuelt. Analysen af informanternes kontekst antyder dog, at der er visse tematiske uoverensstemmelser i det ene narrativ, hvorfor den overordnede kohærens i narrativet også kan betvivles. Ifølge Bohanek og Fivush (2010) er evnen til at kunne huske og fortælle en begivenhed med information om tid og sted, eller i kronologisk rækkefølge, mindre afspejlende af ens forståelse af begivenheden, og mere afspejlende af simpel viden om begivenheden. Derudover har tidligere undersøgelser fundet ud af, at det er tematisk snarere end kontekstuel eller kronologisk sammenhæng i unges personlige og intergenerationelle narrativer, der relaterer sig til andre aspekter af deres velbefindende (Bohanek & Fivush, 2010). Det kunne derfor have været relevant også at kode for tema til bedre at forstå strukturen i informanternes narrativer for deraf bedre at kunne vurdere kohærens heraf. Omvendt er redemption et tema, der også beskriver narrativets struktur, hvorfor målingen heraf også bidrager med viden om livshistoriernes kohærens (Adler et al., 2016). Fravalget om at måle kronologi og tema i forståelsen af den narrative kohærens blev

dog valgt for at overskueliggøre processen og effektivisere kodningsarbejdet. Sådanne prioriteringer kan ifølge Adler et al. (2017) være nødvendige, idet kodningsarbejdet kan blive omfattende.

6.2.3.2. Kodningen af agens og redemption

Analysen af informanternes narrativer tydeliggør, at de oplever agens gennem mere dysfunktionelle strategier som eks. at gøre oprør mod deres opvækstbetingelser.

Vurderingen af informanternes oplevede agens er således ikke udelukkende en positiv markering af deres autonomi og handlekraft i livshistorierne. Dette passer overens med studiet af McCoy og Dunlop (2017), der påpeger en anderledes betydning af agens og redemption hos voksne børn af misbrugere. De understreger i studiet, at den forløsende historie er socialt ønskværdig, så meget, at den betragtes som et master narrativ inden for visse kulturer (McAdams, 2006). På grund af denne status tilpasser individer i visse tilfælde deres narrative identiteter til den forløsende historie gennem redemptive temaer, uanset om de kan genkende sig selv i dette eller har ført et liv i overensstemmelse med den optimisme og håb, der er iboende i redemption-sekvenser (McCoy & Dunlop, 2017). McCoy og Dunlop (2017) argumenterer for, at sårbare individer, herunder voksne børn af misbrugere, sandsynligvis har deres egne master narratives, som ikke nødvendigvis afspejler de mere almene master narratives. Det er endvidere muligt, at voksne børn fra misbrugsfamilier opfatter deres forløsende historier som mindre autentiske. Analyse af dette ville dog kræve indsamling af deltageres evalueringer af deres egne historier gennem selvrapportering, som ikke blev gjort i det aktuelle studie. I studiet af McCoy og Dunlop (2017) når de frem til samme konklusion vedrørende et behov for at kunne sammenligne kodninger fra manualer med selvrapportering fra informanterne for bedre at forstå deres narrative identitet og evt. inkongruens i bevidste og ubevidste motiver.

6.2.4. Studiets generaliserbarhed

I dette studie har jeg valgt at undersøge hvordan den narrative identitet er karakteriseret hos to unge voksne fra misbrugsfamilier gennem casestudier for at opnå en dybdegående viden om informanternes livshistorier. Livshistorieinterviewets nære forbindelse til informanternes erfarede virkelighed gør det muligt at opnå et nuanceret syn på de intime og komplekse oplevelser, som ikke i samme grad havde været muligt, hvis der var anvendt en anden forskningsmetode. Narrativ analyse eksisterer dog i dimensionen mellem positivisme og konstruktivisme, og underlægger sig derfor også videnskabsteoretiske idealer for opnåelsen af viden (Roald & Køppe, 2008). Generalisering af kvalitativt materiale modtager ofte en kritik gennem argumentationen for, at et bestemt fænomen er altid påvirket af de unikke omstændigheder, og at en forklaring eller beskrivelse heraf derfor kun er valid inden for en specifik forekomst lokaliseret til en specifik kontekst på et specifikt tidspunkt (Roald & Køppe, 2008). Inden for fænomenologien, som dette studie trækker på, undersøges livsverdenen med en regional ontologi, dvs. den begynder med de lokale og specifikke objekter og stiler efter en beskrivelse af mere generelle og universelle egenskaber ved disse objekter (Roald & Køppe, 2008). Generaliseringen består i at man både fremhæver udvalgte egenskaber, men samtidig reducerer en række andre egenskabers vigtighed, så objektets kompleksitet som helhed reduceres (Roald & Køppe, 2008). Gennem anvendelsen af casestudier er det i nærværende studie muligt at inddrage omfattende og dybtgående undersøgelser af den narrative identitet hos unge fra misbrugsfamilier gennem flere forskellige analytiske vinkler, som gør det muligt at producere en detaljeret forståelse af fænomenet. Denne forståelse kan efterfølgende bruges til at illustrere lignende cases og deraf tilstræbe en generaliserbarhed af den indsamlede viden (Roald og Køppe, 2008). Generalisering er på denne måde en forenk-

ling og en fremhævelse af bestemte egenskaber i en stræben efter at dække enhver kontekstualisering af det pågældende fænomen (Roald & Køppe, 2008). Der anvendes i dette studie en kombination af kvantitative kodninger og kvalitativ analyse, hvilket har bidraget med forskelligartede forståelser af det undersøgte fænomen. De kvantitative kodninger skal dog ikke ses som opnåelsen af objektiv viden, men derimod et bidrag til at forstå flere nuancer af den narrative identitet. Den primære styrke ved casestudier er således dybde, detaljegrad samt variationer inden for en population, og casestudier er særligt relevante til at skabe indgående forståelse af et fænomen pga. den høje grad af årsag og virkningsforhold (Flyvbjerg, 2020).

6.3. Implikationer for klinisk praksis

I det følgende afsnit vil relevansen af det narrative forskningsfelt for at belyse problematikker unge voksne fra misbrugsfamilier præsenteres. Først vil anvendeligheden af livshistorier som forskningsværktøj præsenteres, hvorefter implikationerne ved inddragelse af livshistorier som en del af tidlig intervention diskuteres.

6.3.1. Livshistorier som forskningsværktøj

Gennem undersøgelsen af den narrative identitet hos unge voksne fra misbrugsfamilier er det muligt at få indblik i den internaliserede og foranderlige fortælling om selvet, som de konstruerer for at forstå tilværelsen og for at skabe mening i deres liv (McAdams, 2011). Informanternes livshistorier er baseret på selektion, organisering og fortolkning af deres tidligere oplevelser og skal ikke ses som eksakte kopier af livsbegivenheder, men giver derimod indblik i deres levede erfaringer, som de selv forstår dem (Lind et al., 2019). Ved at undersøge individers strukturering af deres livshistorier, er det muligt at få indblik i deres bearbejdning af deres opvækstbetingelser og indvirkningen heraf. Forskningen viser bl.a. associationer mellem tematisk

sammenhængende personlige narrativer om negative oplevelser og graden af unges tilknytningstryghed til både mødre og fædre, hvorfor forskning af narrativer kan bidrage med viden om de unges omsorgsrelationer (Zaman & Fivush, 2013). Endvidere er velstrukturerede narrativer kendetegnet ved at personen har arbejdet med deres erfaringer og er kommet videre fra evt. negative oplevelser (Fivush et al., 2008), hvorfor den narrative identitet kan bidrage med viden om generelt velvære. Gennem at lytte til børns historier kan forskere udvide deres forståelse af, hvordan unge voksne forholder sig til bredere kulturelle idéer om identitet og agens såvel som deres anstrengelser i at modstå de udfordringer, som disse idéer udgør for deres egen selvforståelse (Hagström, 2019). Eksisterende forskning peger på, at sårbare individer, herunder voksne børn af misbrugere, sandsynligvis har deres egne master narratives, hvorfor det er relevant at undersøge deres perspektiver nærmere (McCoy & Dunlop, 2017). En inkongruens mellem den måde, individer fænomenologisk opfatter deres liv på, og den måde, samfundet kræver, at de fortæller om deres liv, har omkostninger for det enkelte menneske. Studier af den narrative identitet kan medvirke til en dybere forståelse for deres bevidste og ubevidste motiver, hvorved den eventuelle inkongruens herimellem kan tydeliggøres. En øget opmærksomhed på de unges egne erfaringer kan tilmed fremme en ændring i disse børns position som sårbare ofre i forskningen til at blive anerkendt som kompetente agenter med deres egne strategier (Hagström, 2019). Forskning i den narrative identitet tilbyder således en ramme for at forstå nogle af de udfordringer, som børn med familierelateret modgang står overfor. Ved at lytte til børns livshistorier kan socialarbejdere og forskere få information om deres specifikke situation og give mulighed for at involvere unge voksne i design af interventioner til beskyttelse og pleje (Hagström, 2019).

6.3.2. Livshistorier som tidlig intervention

Forældrenes alkoholproblemer indebærer en kraftig belastning på familien og har potentielt langsigtede negative sundhedseffekter på børnene. Ifølge Pennebaker og Keough (1999) kan en manglende adressering af følsomme og betydningsfulde erfaringer forårsage eller forværre en række mentale og fysiske helbredsproblemer. At tilbyde et sikkert og trygt rum, hvor den unge kan dele bekymring eller usikkerhed omkring forældrenes alkoholbrug, samtidig med at den er tilstrækkelig ansvarlig for dialogen kan derfor være hjælpsomt for de unges psykiske trivsel (Werner & Malterud, 2017). Arbejdet med den narrative identitet giver en måde for fortælleren at integrere og forstå potentielt modstridende følelser, mål, oplevelser og karakteristik eller roller, hvorfor det kan være gavnligt at inddrage formidlingen af den narrative identitet i arbejdet med unge fra misbrugsfamilier (McAdams, 2008). Integrationen af oplevelser med selvet kan have stor betydning for mental og fysisk sundhed. Når en vigtig begivenhed forbliver uden forbindelse til selvet og ikke inkluderet i livshistorien, formindsker dette i bedste fald individers muligheder for vækst og selvindsigt. I værste fald kan det mindske sammenhæng mellem begivenheder i personens liv og deres måde at tænke på sig selv på, hvilket er forbundet med dårligere mental sundhed og relationer (Pasupathi et al., 2007). Tidlig intervention kan forebygge mistrivsel og styrke den adaptive narrative identitet og lede til bedre mental sundhed. Særligt i de begyndende ungdomsår er den narrative identitet under sin begyndende konstruktion, hvorfor ungdommen udgør en særlig sensitiv periode, hvor der er mulighed for at gribe ind og styrke en positiv selvforståelse (Lind, 2023). De tidlige ungdomsår præsenterer dermed en unik mulighed for at påvirke unges narrative identitet og derigennem hjælpe til at opnå bedre mental sundhed hos en ellers udsat gruppe (Fivush et al., 2011). Arbejdet med at fortælle og konstruere den narrative identitet kan såle-

des give unge voksne mulighed for at genfortolke deres erfaringer og evt. negative oplevelser i opvæksten for at skabe en mere adaptiv selvforståelse og deraf fremme deres mentale velvære.

7. Konklusion

Formålet med dette studie var at undersøge livshistorierne hos to unge voksne fra familier, hvor én eller flere af de primære omsorgspersoner har haft et alkohol- eller stofmisbrug, for at forstå indvirkningen af de unges opvækst på den narrative identitet. For at undersøge forskningsspørgsmålet blev der anvendt en mixed-method tilgang gennem den kvantitative kodning og kvalitative analyse af to semistrukturerede interviews med informanterne baseret på The Life Story Interview produceret af Dan McAdams. Informanterne bestod af to unge danske voksne med forskellige køn fra et lokalt gymnasium med fædre, der kæmper med alkoholmisbrug. Informanterne blev bedt om at fortælle deres livshistorie gennem udformningen af kapitler og vigtige livsscener, der herefter blev kodet og analyseret. Den narrative kodning var baseret på tre domæner af den narrative identitet: strukturelle elementer målt ved inddragelse af kontekst, autobiografisk ræsonnering målt ved exploratory processing samt affektive og motiverende temaer, herunder agens-, communion- og redemption-temaer.

Studiet fandt modstridende fund ift. informanternes narrative struktur ved måling af kontekst, men analysen viste samtidig, at de havde sværere ved at integrere barndoms minder i deres selvforståelse. Dette viser sig ved en tendens til at udelade tidlige barndoms minder, ved at støtte sig til nære bekendtes fortællinger i deres narrativer samt en lavere grad af autobiografisk ræsonnering i tidligere livshistorie kapitler. Studiets fund indikerer tilmed, at de unge konstruerer deres livshistorier med en lavere

grad af agens og communion i de kapitler og scener, som omhandler deres barn-
domsår. Livsscenerne viste sig som særligt adaptive i sammenligning med livskapit-
lerne gennem generelt højere agens, communion og exploratory processing. Studiets
fund viste tilmed, at informanterne strukturerede deres vigtige livsscener med temaer
af redemption, men implikationerne ved dette er dog fortsat ukendte og bør undersø-
ges yderligere i fremtidig forskning.

Analysen er baseret på to casestudier, med forskelligartet respondentkarakteristika,
som kan have implikationer for reliabiliteten og generaliserbarheden af resultaterne.
Samlet set er studiet om narrativ identitet hos unge fra familier påvirket af stof- og
alkoholmisbrug ikke kun relevant, men har også betydelige implikationer for både
forskning og praksis. Ved at kaste lys over denne populations levede erfaringer har
forskningen potentiale til at informere interventioner, udfordre samfundsmæssige
holdninger og bidrage til vores bredere forståelse af identitetsdannelse og resiliens i
mødet med modgang. På baggrund af dette studie indikeres et behov for yderligere
empirisk forskning på området.

8. Litteraturliste

- Allen, J. G. (2013). Attachment trauma. In Allen, J. G. (Eds.), *Mentalizing in the development and treatment of attachment trauma* (1st ed., pp. 163-211). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429477263>
- Adler, J. M., Dunlop, W. L., Fivush, R., Lilgendahl, J. P., Lodi-Smith, J., McAdams, D. P., McLean, K. C., Pasupathi, M. & Syed, M. (2017). Research methods for studying narrative identity: A primer. *Social Psychological and Personality Science*, 8(5), 519–527. <https://doi.org/10.1177/1948550617698202>
- Adler, J. M., Lodi-Smith, J., Philippe, F. L. & Houle, I. (2016). The incremental validity of narrative identity in predicting well-being: A review of the field and recommendations for the future. *Personality and Social Psychology Review*, 20(2), 142–175. <https://doi.org/10.1177/1088868315585068>
- Ainsworth, M., Blehar, M., Waters, E. & Wall, S. (2015). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Classic edition. New York: Routledge.
- Andersen, H. & Koch, L. (2015). Hermeneutik og fænomenologi. In: Jacobsen, M.H., Lippert-Rasmussen, K. og Nedergaard, P. (Eds.), *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning* (3rd ed., pp. 205-250). København: Hans Reitzels Forlag.
- Baerger, D. R., & McAdams, D. P. (1999). Life story coherence and its relation to psychological well-being. *Narrative Inquiry*, 9(1), 69–96. <https://doi.org/10.1075/ni.9.1.05bae>
- Baker-Ward, L., Bauer, P.J., Fivush, R., Haden, C.A., Ornstein, P.A., & Reese, E.

-
- (July, 2007). *Coding coherence in autobiographical narratives*. Symposium conducted at the biennial meetings of the Society for Applied Research in Memory and Cognition, Lewiston, ME.
- Banks, M. V. & Salmon, K. (2013). Reasoning about the self in positive and negative ways: Relationship to psychological functioning in young adulthood, *Memory*, 21(1), 10-26. DOI: 10.1080/09658211.2012.707213
- Barnard, M. & McKeganey, N. (2004). The impact of parental problem drug use on children: What is the problem and what can be done to help? *Addiction*, 99, 552–559. DOI:10.1111/j.1360-0443.2004.00664.x
- Bohanek, J. G. & Fivush, R. (2010). Personal Narratives, well-being, and gender in adolescence. *Cognitive Development*, 25(4), 368–379.
<https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2010.08.003>.
- Demetriou, C., Özer, B. U. & Essau, C. A. (2015). Self-Report Questionnaires. In Cautin, R. L. & Lilienfeld, S. O. (Eds.), *The Encyclopedia of Clinical Psychology* (1st ed., pp. 1-7). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, Inc.
- Dunlop, W. L. & Tracy, J. L. (2013). The autobiography of addiction: Autobiographical reasoning and psychological adjustment in abstinent alcoholics, *Memory*, 21(1), 64-78. DOI: 10.1080/09658211.2012.713970
- Frederiksen, M. (2020). Mixed methods-forskning. In Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Kvalitative metoder* (3rd ed., pp. 257-280). København: Hans Reitzels Forlag.
- Fivush, R. (2008). Remembering and reminiscing: How individual lives are constructed in family narratives. *Memory Studies*, 1(1), 2008, 49–58.
<https://doi.org/10.1177/1750698007083888>
-

-
- Fivush, R., Bohanek, J. G., & Zaman, W. (2010). Personal and intergenerational narratives in relation to adolescents' well-being. In Habermas, T. (Ed.), *The development of autobio- graphical reasoning in adolescence and beyond. New Directions for Child and Adolescent Development, 131*, 45–57.
- Fivush, R., Habermas, T., Bohanek, J. G. & Zaman, W. (2011). Personal and intergenerational narratives in relation to adolescents' well-being. *International Journal of Psychology, 46*(5), 321-345.
<http://dx.doi.org/10.1080/00207594.2011.596541>
- Fivush, R., Sales, J. M. & Bohanek, J. G. (2008). Meaning making in mothers' and children's narratives of emotional events, *Memory, 16*(6), 579-594.
DOI: 10.1080/09658210802150681
- Flyvbjerg, B. (2020). Fem misforståelser om casestudiet. In: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Kvalitative metoder* (3rd ed., pp. 621–651). København: Hans Reitzels Forlag.
- Fog, J. (2004). *Med samtalen som udgangspunkt: Det kvalitative forskningsinterview* (2nd ed.). København: Akademisk Forlag.
- Frolli, A., Cerciello, F., Ciotola, S., Ricci, M. C., Esposito, C. & Sica, L. S. (2023). Narrative approach and mentalization. *Behavioral Sciences, 13*(994), 1-11. <https://doi.org/10.3390/bs13120994>
- Habermas, T., & Bluck, S. (2000). Getting a life: The emergence of the life story in adolescence. *Psychological Bulletin, 126*(5), 748–769.
<https://doi/10.1037/0033-2909.126.5.748>
- Hagström, A. S (2019). Childhood narratives about the experience of growing up

-
- with alcoholic parents. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs*, 36(3) 299–301. DOI: 10.1177/1455072519847024
- Hagström, A. S. & Forinder, U. (2022). If I whistled in her ear she'd wake up: Children's narration about their experiences of growing up in alcoholic families. *Journal of Family Studies*, 28(1), 216-238. DOI: 10.1080/13229400.2019.1699849
- Haaken, J. (1993). From Al-Anon to ACOA: Codependence and the reconstruction of caregiving, *The University of Chicago Press*, 18(2), 321-345.
- Kelley, M. L., French, A., Bountress, K., Keefe, H. A., Schroeder, V., Steer, K., Fals-Stewart, W. & Gumienny, L. (2007). Parentification and family responsibility in the family of origin of adult children of alcoholics. *Addictive Behaviors*, 32(4), 675–685.
<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2006.06.010>.
- Kristiansen, S. (2020). Kvalitative analyseredskaber. In: Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (Eds.), *Kvalitative metoder* (3rd. ed., pp. 601-619). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015a). Karakteristik af kvalitative forskningsinterview. In: Kvale, S. & Brinkmann, S. (Eds.), *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. (3rd ed., pp. 45-69). København: Hans Reitzels Forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015b). Etske spørgsmål i forbindelse med interview. In: Kvale, S. & Brinkmann, S. (Eds.), *Interview: Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. (3rd ed., pp. 105-123). København: Hans Reitzels Forlag.
- Köber, C. & Habermas, T. (2018). Parents' traces in life: When and how parents are
-

-
- presented in spontaneous life narratives. *Journal of Personality*, 86(4), 679–97. <https://doi.org/10.1111/jopy.12350>.
- Langdridge, D. (2008). Phenomenology and critical social psychology: Directions and debates in theory and research. *Social and Personality Psychology Compass*, 2(3), 1126–1142. DOI: 10.1111/j.1751-9004.2008.00114.x
- Lind, M. (2023). Situating personality disorder within its maladaptive narrative identity ecology. *Front Psychiatry*, 14(1117525), 1-5. DOI: 10.3389/fpsyt.2023.1117525
- Lind, M., Jørgensen, C. R., Heinskou, T., Simonsen, S., Bøye, R., & Thomsen, D. K. (2019). Patients with borderline personality disorder show increased agency in life stories after 12 months of psychotherapy. *Psychotherapy (Chicago, Ill.)*, 56(2), 274–284. <https://doi.org/10.1037/pst0000184>
- Lind, M., Sharp, C., & Dunlop, W. L. (2022). Why, how, and when to integrate narrative identity within dimensional approaches to personality disorders. *Journal of Personality Disorders*, 36(4), 476–488.
- McAdams, Dan P. (1995). What do we know when we know a person? *Journal of Personality*, 63(3), 365–696, <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1995.tb00500.x>.
- McAdams, D. P. (1996). Personality, modernity, and the storied self: A contemporary framework for studying persons. *Psychological Inquiry*, 7, 295–321. DOI:10.1207/s15327965pli0704_1
- McAdams D. P. (1999). *Coding narrative accounts of autobiographical scenes for redemption sequences* (4th rev., pp. 1-7). Unpublished manuscript, Northwestern University, Evanston, IL.
- McAdams, D. P. (2001). The psychology of life stories. *Rev Gen Psychol*, 5, 100-
-

122. DOI: 10.1037/1089-2680.5.2.100

McAdams, D. P. (2006). The role of narrative in personality psychology today.

Narrative Inquiry: NI, 16(1), 11–18.

<https://doi.org/10.1075/ni.16.1.04mca>.

McAdams, D. P. (2007). *The life story interview*. The Foley Center for the Study of Lives, Northwestern University. Tilgået d. 23/4 2024 fra følgende link:

<https://sites.northwestern.edu/thestudyoflivesresearchgroup/instruments/>

McAdams, D. P. (2011). Narrative identity. In Schwartz, S. J., Luyckx, K. &

Vignoles, V. L. (Eds.), *Handbook of identity theory and research* (pp. 99–115). Springer Science + Business Media.

https://doi.org/10.1007/978-1-4419-7988-9_5

McAdams, D. P., & McLean, K. C. (2013). Narrative identity. *Current Directions in Psychological Science*, 22(3), 233-238.

McAdams, D. P., Reynolds, J., Lewis, M., Patten, A. H. & Bowman, P. J. (2001).

When bad things turn good and good things turn bad: Sequences of redemption and contamination in life narrative and their relation to psychosocial adaptation in midlife adults and in students. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(4), 474–485.

<https://doi.org/10.1177/0146167201274008>

McCoy, T. P. & Dunlop, W. L. (2017). Down on the upside: Redemption, contamination, and agency in the lives of adult children of alcoholics, *Memory*, 25(5), 586-594. DOI: 10.1080/09658211.2016.1197947

McLean, K. C. & Breen, A. V. (2009). Processes and content of narrative identity

-
- development in adolescence: Gender and well-being. *Developmental Psychology*, 45(3), 702–710. DOI: 10.1037/a0015207
- McLean, K. C., & Pratt, M. W. (2006). Life's little (and big) lessons: Identity statuses and meaning-making in the turning point narratives of emerging adults. *Developmental Psychology*, 42, 714–722. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.42.4.714>
- McLean, K. C., Syed, M., Pasupathi, M., Adler, J. M., Dunlop, W. L., Drustrup, D., Fivush, R., Graci, M. E., Lilgendahl, J. P., Lodi-Smith, J., McAdams, D. P. & McCoy, T. P. (2019a). *Coding Manual: Exploratory Processing*. (Adapted from Pals, 2006). Hentet fra OSFHome: <https://osf.io/s2ewr/>
- McLean, K. C., Syed, M., Pasupathi, M., Adler, J. M., Dunlop, W. L., Drustrup, D., Fivush, R., Graci, M. E., Lilgendahl, J. P., Lodi-Smith, J., McAdams, D. P. & McCoy, T. P. (2019b). *Coding Manual: Agency & Communion*. Hentet fra OSFHome: <https://osf.io/s2ewr/>
- McLean, K. C., Syed, M., Pasupathi, M., Adler, J. M., Dunlop, W. L., Drustrup, D., Fivush, R., Graci, M. E., Lilgendahl, J. P., Lodi-Smith, J., McAdams, D. P. & McCoy, T. P. (2020). The empirical structure of narrative identity: The initial Big Three. *Journal of Personality and Social Psychology*, 119(4), 920–944.
- Michelson, S. (2022). Negotiating master narratives: The practice of 'counterstorying' in children's personal narratives about family-related adversities. *Child & Family Social Work*, 27(4), 616–25. <https://doi.org/10.1111/cfs.12910>.
- Panattoni, K., & McLean, K. C. (2018). The curious case of the coding and self-
-

-
- ratings mismatches: A methodological and theoretical detective story. *Imagination, Cognition and Personality*, 37(3), 248-270.
- Pasupathi, M. & Hoyt, T. (2009). The development of narrative identity in late adolescence and emergent adulthood: The continued importance of listeners. *Developmental Psychology*, 45(2), 558–574. DOI: 10.1037/a0014431
- Pasupathi, M., Mansour, E. & Brubaker, J. R. (2007). Developing a life story: Constructing relations between self and experience in autobiographical narratives. *Human Development*, 50, 85 –110. DOI: 10.1159/000100939
- Pasupathi, M., McLean, K. C., & Weeks, T. (2009). To tell or not to tell: Disclosure and the narrative self. *Journal of personality*, 77(1), 89–123. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2008.00539.x>
- Pennebaker, J. W. & Keough, K. (1999). Revealing, organizing, and reorganizing the self in response to stress and emotion. In Contrada, R. J. & Ashmore, R. D. (Eds.), *Self, social identity, and physical health: Interdisciplinary explorations* (pp. 101–121). London: Oxford University Press.
- Pirskanen, H. (2009). Was your father a problem drinker? The challenges of life story interviewing in researching adult sons of problem drinking fathers. *Journal of Comparative Social Work*, 1, 1-11.
- Pirskanen, H. (2015). Sons of problem-drinking fathers: Narratives on the father–son relationship. *Family Science*, 6(1), 394–401. <http://dx.doi.org/10.1080/19424620.2015.1116451>
- Prebble, S. C., Addis, D. R. & Tippet, L. J. (2013). Autobiographical memory and
-

-
- sense of self. *Psychological Bulletin*, 139(4), 815–840. DOI: 10.1037/a0030146
- Rendtorff, J. D. (2013). Fænomenologien og dens betydning. In: Fuglsang, L., Bitsch, P. & Rasborg, K. (Eds.), *Videnskabsteori i samfundsvidenskabene: På tværs af fagkulturer og paradigmer* (3rd ed., pp. 259-288). Samfundslitteratur.
- Reese, E., Fivush, R., Merrill, N., Wang, Q., McAnally, H. & Dubow, E. F. (2017). Adolescents' intergenerational narratives across cultures. *Child Development*, 53(6), 1142-1153. <http://dx.doi.org/10.1037/dev0000309>
- Sundhedsstyrelsen (2023, May 31st). Nyheder. Hvert 10. barn vokser op med forældre med alkoholproblemer. Retrieved May 27 2024 from: https://www.sundhedsstyrelsen.dk/da/nyheder/2023/hvert-10_-barn-vokser-op-med-foraeldre-med-alkoholproblemer
- Syed, M., & Nelson, S. C. (2015). Guidelines for establishing reliability when coding narrative data. *Emerging Adulthood*, 3(6), 375–387.
- Thomsen, D. K. (2009). There is more to life stories than memories, *Memory*, 17(4), 445-457, DOI: 10.1080/09658210902740878
- Thomsen, D. K., & Pillemer, D. B. (2017). I know my story and I know your story: Developing a conceptual framework for vicarious life stories. *Journal of Personality*, 85(4), 464–480. <https://doi.org/10.1111/jopy.12253>
- Tinnfält, A., Eriksson, C. & Brunnberg, E. (2011). Adolescent children of alcoholics on disclosure, support, and assessment of trustworthy adults. *Child Adolesc Soc Work J*, 28, 133–151. DOI 10.1007/s10560-011-0225-1
- Werner, A. & Malterud, K. (2016). Children of parents with alcohol problems

-
- performing normality: A qualitative interview study about unmet needs for professional support, *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 11(1), 1-12. DOI: 10.3402/qhw.v11.30673
- Werner, A. & Malterud, K. (2017). How can professionals carry out recognition towards children of parents with alcohol problems? A qualitative interview study. *Scandinavian Journal of Public Health*, 45, 42–49. DOI: 10.1177/1403494816680802
- Wilson, S., Cunningham-Burley, S., Bancroft, A. & Backett-Milburn, K. (2007). Young people, biographical narratives and the life grid: Young people's accounts of parental substance use. *Childhood C*, 15(4), 461–479. DOI:10.1177/0907568208097202
- Yusay, C. T. C. & Canoy, N. A. (2019). Healing the hurt amid the drug war: Narratives of young urban poor Filipinos in recovering families with parental drug use. *International Journal of Drug Policy*, 68, 124–131. <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2018.10.009>
- Zaman, W. & Fivush, R. (2013). Stories of parents and self: Relations to adolescent attachment. *Developmental Psychology*, 49, 2047–2056. DOI:10.1037/a0032023